

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem bocsátható!

XL. évfolyam

3. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Péntek

1934. évi január 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szét küldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56—58. Telefon-számok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK DÉST!

A temetés után

Ha eltekintünk egy pillanatra Duca halálának egyéni vonatkozásaitól, ha a frissen hantolt sír mellett már időszerű a tárgyilagos következtetés, sokféle szemponttól elölterbe, amelyről beszélni szükséges. Előbb-utóbb beszélni kell.

Nemcsak a temetési gyászbeszéd szónoki virága az a megállapítás, hogy az orvul legyilkolt román politikus egyik leghiggadtabb, legmegfontoltabb, legmegértőbb és legtárgyilagosabb vezető-egyénsége volt az országnak. Anyagi és morális függetlensége, képzettsége és gyakorlati hajlamossága nagyon valószínű, hogy még sok mindenre predesztinálta volna, nagy munka várt rá, amiből — mindenkinek az volt az érzése — sokat elvégzett volna.

A fékevesztett sovíniszta internacionalizmus azonban nem engedte munkába kezdeni, — kivégezte.

Mert Duca nem kizárólag az elbetegedett román nacionalizmus halottja. Ducát nem kizárólag a rosszul értelmezett román célokért ölték meg. Ducát kivégezte ugyanaz a végzetes erő, amely — mondjuk — Göringet miniszterre léptette elő.

A háboru utáni szörnyű pszichózis fertőzte meg itt is ezeket az eltévedett lelkeket. Azt a színajai revolvért nem csak egy elvadult ifju ember keze mozgatta, hanem számtalan mozgó erő, amelynek sugarai egyformán áramlanak Berlinből, Moszkvából, Rómából, vagy Párisból. A sovíniszta bűnök, amelyeket a hadfelszerelési gyárak tenyésztettek, a nagy ragály, amely Németországban rettenetes intézménnyé terebélyesedett, mindennek nagy része van abban, hogy egy Constantinescu nevű ifju erkölcsi bírónak érezhesse magát és ítéletet hajtson végre.

Tudtuk, éreztük, hogy a német példák nem maradhatnak elszigetelten. Ott is értékes emberek vérével táplálták a legindokolatlanabb politikai ambíciókat, ott is megtették a revolvért a politikai érvényesülés legakceptálissabb eszközének. És végül nincs mit szépitni ennek a halálnak belső magyarázatát sem.

Belső bűnök és vétek is bűnrészesei ennek a halálnak. A félelem és hazugság szériája kellett ahhoz belső vonatkozásban is, hogy ez az országos gyász és fájdalom így kiérlelődjék.

Öntözték a szarvakat, hogy nőjjenek! A mi szavunk hiába harsogott, kiáltott és mementózt, játéknak degradáltak a végzetet, amelyet megállíthattak volna, de amelyet megállítani vagy nem akartak, vagy gyávák voltak.

Ducának kellett elesnie, hogy észbe kapjanak, hogy meglássák a veszélyt, a melyet el kell hárítani.

Mert még mindig el lehet. És ezen a ponton a tragikus halált halt Duca halálában is nagy szolgálatot tett nemcsak ennek az országnak, hanem az egész emberiségnek.

Az egész országból, vezetőrománok szájából kiált a riasztás egyre tisztább követeléssel: Elég volt a bűnös játékból! Elég volt a bűnös passzivitásból, a mely türe, hogy a tisztas hazafiságot anarchiává aljasítsák.

Ha a nagy tanulságot azok is levonják, akik Duca halála után az élekre kerültek, úgy nyíltan és őszintén leszögezhetjük, hogy Duca halálával is sokkal nagyobb szolgálatot tett, mint itt nagyon sokan egész életükkel.

Tatarescu-kormány jön?

A hét végéig okvetlenül eldől, hogy ki veszi át a liberális-párt vezetését

és milyen lesz a kormány végleges összetétele

Sorozatos királyi kihallgatás Színájában

A Titulescu-kérdés még mindig nem tisztázódott

Bukarest, január 4.

Az egész ország, sőt az egész szabadelvű és demokratikus világ csztatlan, impozáns részvétele mellett végbement kedden délután a megrendített tragikus végzetért Duca G. Jon, a most már néhai miniszterelnök temetése. Személyében nemcsak az új kormányfő osott el a színajai pályaudvaron és szállt sírba tegnap, hanem az ország egyik leghatalmasabb pártjának, legfontosabb politikai tényezőjének a vezére is. A nagy történelmi multra visszatekintő liberális-párt utolsó nagy vezéregyéniségét veszítette el Duca G. Jon alakjában s így most az előtt a súlyos és rendkívül felelősségteljes feladat előtt áll, hogy méltó utódot válasszon helyébe, aki képes legyen folytatni azt a munkát, amellyel Duca a pártot az utóbbi esztendőkből megújította és újból hatalomra lendítette.

Az ország politikai életének vezetőköreit most a nyugalom és rend biztosításán kívül a liberális-párt elnökségének a problémája foglalkoztatja. Ez jelenleg a központi kérdés, hiszen ennek megoldásával állanak szoros összefüggésben a kormányzat további teendői. A romániai politikai hagyományok szerint az uralkon levő párt elnöke szokott egyben a kormány feje is lenni. Másrészt úgy a pártnak, mint a kormánynak sürgős érteke, hogy a váratlanul elhalt Ducának az utódját mielőbb megválassza, a lehetőségek szerint pótolva azt az űrt, amelyet kétségtelenül maga után hagyott. A százszázalékos azonnali pótlásról, persze, nem lehet szó, mert még a kitűnő vezetőgárdával rendelkező liberális-pártnak sincs már több olyan szintetikus, minden megkívánt kvalitást egyaránt magában egyesítő vezérszemélyisége, mint aminő Bratianu Jonel jobbkeze: Duca Jon volt. Duca mögött közel három évtizedes politikai tapasztalat állott, sokoldalú képzettséggel, tekintéllyel, fegyelműző erővel s a bonyolult problémák gyors áttekintő-képességével párosulva. Bratianu Jonel és Vintila, Márzescu és Constantinescu Alex, most pedig Duca halála után kimerült a

párt egyetemesnek mondható vezértartaléka. Ezuttal csak szükség-megoldás lehetséges, vagy bátor előreugrás a vezérnevelés terén.

Eredetileg három név jött számításba Duca örökének elfoglalására: Angheliescu dr. jelenlegi miniszterelnök, Bratianu Constantin pénzügyminiszter és Tatarescu ipar- és kereskedelemügyi miniszter neve. Az első kettő, mint a tekintély reprezentánsai jöttek számításba, míg Tatarescuban az elhunyt Duca jobbkeze és a fiatal vezéregyéniséget látják, aki a legtöbbet ígéri a párt fejlődése szempontjából.

Az máris valószínű, hogy nem Angheliescu dr. lesz a liberális-párt új vezére s hogy ennél fogva csak átmenetileg marad a kormány élén, addig, amíg megválasztják az új pártelnököt. Emellett szólnak egyes francia jelentések, amelyek szerint Párisban nem néznek jó szemmel Duca örökében, bár az ország leggazdagabb em-

berei közé tartozik s így bizonyos kapcsolatainak külföldi pénzügyi körökkel is. Azoknak a tanácskozássoknak a során egyébként, amelyeket a párt vezetői a napokban tartottak, Angheliescu ki is fejezte azt az álláspontját, hogy nem tartja magát alkalmasnak a párt elnöki tisztére.

Ezekután Bratianu Dinu és Tatarescu személye marad előtérben, akik között tulajdonképpen a párt öregebb és fiatalabb táborának erőviszonyai döntenek el a sorsot.

A hét végéig mindenesetre eldől, hogy a párt többsége melyikük mellett tör láncát véglegesen, illetőleg, hogy a belső és a pártion kívülálló szempontok szerint melyikük mutatkozik a legmegfelelőbbnek az adott bonyolult bel- és külpolitikai helyzetben. Az elnök-kérdés megoldásával egyidejűleg tisztázódni fog a kormány küszöbön levő átszervezésének a problémája is.

Sorozatos kihallgatások Színájában

A kormánypárt vezetői hétfőn este és kedden több megbeszélést tartottak az elnökség kérdésével és a kormány szükségesnek mutakozó átszervezésével kapcsolatban.

A tanácskozások eredményeképpen Angheliescu miniszterelnök, Antonescu Victor igazságügyminiszter és Sassu volt miniszter részvételével küldöttség keverte fel Bratianu Dinu pénzügyminisztert, közzölve vele azokat a határozatokat, amelyeket a párt vezetőtagjainak az értekezlete hozott.

Miután kifejtették, hogy Angheliescu dr. nem aspirál az elnökségre, Bratianu pénzügyminiszter értésükre adta, hogy magát tekinti Duca természetes jogutódjának a pártelnöki székben.

A pénzügyminiszternek az az álláspontja, hogy az elhunyt pártvezér Bratianu Jonel szellemében vezette a pártot, tehát ugyanebben a szellemben kell megválasz-

tani az új pártvezért is.

A liberális-párt fiatalabb elemei ezzel szemben úgy találják, hogy a pénzügyminiszter merev pénzügyi és gazdasági politikája és általában egyoldalú beállítottsága nem teszi őt alkalmasná az elnökségre a mai nehéz viszonyok között. Tatarescu mellett szállnak sikkra, mint akiben a legtöbb rugalmasság egyesül meglehetősen tapasztalattal és képzettséggel s akinek a személye emellett alkalmasabb is arra, hogy biztosítani tudja az ellenzéki erők együttműködését a kormánnyal a rend biztosítása terén.

A párt központi bizottságának ülését — amint már tegnap jelentettük — csütörtökön délután 5 órára hívták egybe, de tekintettel arra, hogy a pártelnökség kérdésének megoldásával összefüggésben még folynak a királyi audienciák Színájában, könnyen lehetséges, hogy az elnökválasztó ülés csak pénteken lesz meg.

Tessék kívágni és eltenni!

1. sz. SZELVÉNY

a B. L. januári
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 darab januári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregényátárának 1934. január havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

Az uralkodó tegnap a temetés után hosszabb kihallgatáson fogadta Inculetz belügyminisztert és Franasovici közlekedési minisztert. Szerdán újabb audienciák következtek. Délelőtt Szinajában utazott Angelescu dr. miniszterelnök, Tatarescu ipar- és kereskedelemügyi miniszter és Antonescu igazságügyminiszter, akiket a király sorra kihallgatáson fogadott. Szerdán újabb audiencián volt Franasovici is, majd Bratianu Dinu pénzügyminiszter.

A kihallgatások eredményéről még nem szivárgott ki semmi bizonyos s így korai minden találgatás az elnökválasztás és a kormány átszervezését illetőleg.

A legtöbb valószínűség mellett szól egyelőre, hogy Bratianu pénzügyminisztert kiáltják ki az új pártvezérnek s következőképpen ő lesz az új miniszterelnök is.

Ami Titulescu magatartását illeti, a külügyminiszter beavatott forrásból származó értesülés szerint — amint azt egyébként a Curentul is jelenti — mindaddig nem adott választ Angelescu miniszterelnöknek arra a kérdésre, hajlandó-e tárcáját az ő kormányában is megtartani? Berni jelentés szerint Titulescu továbbra is Saint-Moritzban üdül. Angol lapok úgy tudják, hogy ő is több fenyegető levelet kapott a Vaszgárda tagjaitól, miután aláírta a nevezetes december 9-iki minisztertanácsi határozatot a jobboldali terrrorszervezet feloszlásáról és betiltásáról.

A külügyminiszterium vezetését egyébként ideiglenesen Antonescu igazságügyminiszter vette át, amíg a Titulescu-ügy tisztázódik.

A SZINAJAI MERÉNYLET NYOMOZÁSA

A szinajai galád merénylet ügyében a hatóságok még mindig folytatják a vizsgálatot, hogy felderítsék az orgyilkosság minden részletét, összefüggéseit és hátterét.

Barzanescu sziguranca-vezérinspektor pontosan megállapította, hogy a merénylők tettük elkövetéséig hol jártak, hol fordultak meg Szinajában és kikkel érintkeztek.

A ploesti törvényszék vádtaácsa szerdán délelőtt kezdte meg a vizsgálóbírónak a gyilkos Constantinescu Nicolae, valamint két cinkosa letartóztatására vonatkozó vádindítványa tárgyalását.

A törvényszék előtt hatalmas tömeg gyűlt össze, amely meg akarta lincselni a merénylőket, amikor a fogházból elővezették őket. Az erős karhatalom csak nehezen tudta féken tartani a felháborodott tömeget. Kedden különben Ploestbe szállították a Vaszgárda Bukarestben letartóztatott helyettes parancsnokát, Cantacuzino-Granicerul tábornokot, hogy szembesítsék a merénylőkkel.

Az ezekkel együtt elfogott Jonescu Virgil mérnök vallomásaiból ugyanis kiderül, hogy a merényletet a három vaszgárdista nem saját elhatározásából, hanem a Vaszgárda központi vértörvényszékének utasítására hajtották végre s hogy Constantinescu és társai többször is vendégei voltak a nyugalmazott tábornoknak.

Az is kitűnik az eddigi vallomásokból, hogy eredetileg Caranica volt kijelölve a merénylet végrehajtására, őt azonban a szinajai állomás egy detektív felismerte. Megállapodásuk szerint erre Constantinescu szegődött a miniszterelnök nyomába, míg Caranica csak őrt állt a perron bejáratánál.

A hatósági vizsgálat most már kétségtelenül leszögezte, hogy a szinajai rendőrséget bűnös mulasztás terheli a merényletet.

Amint Costinescu dr., volt bukaresti főpolgármester, az egyik fővárosi lapnak adott nyilatkozatában elmondja,

a perronon egyetlen rendőr sem volt, amikor a miniszterelnök kilépett az állomás épü-

letéből. Ezenkívül a perron nem volt kellően kivilágítva s mindentől eltekintve, a felügyelet a leggyatrább volt.

Pedig a miniszterelnök a Vaszgárda betiltása óta több levelet kapott, amelyben nyíltan megfenyegették, hogy megölik.

Costinescu dr. szerint a meggyilkolt Duca nem sokkal a merénylet előtt, miközben nála vacsorált, arról is beszélt, hogy értesülése sze-

rint Zelea-Codreanu Cornél, a Vaszgárda kapitánya, Cantacuzino-Granicerul tábornok házában rejtőzik, de nincs szándékában letartóztatni. A néhai miniszterelnök nyilván nem vette elég komolyan a Vaszgárda fenyegetéseit és azt a veszélyt, amelyek azok jelentettek.

KI KAPJA DUCA MANDÁTUMAT?

Duca halálával gazdátlanra vált az egyik illovmegyei képviselői mandátum, amelyre pót-

választást kell kiírni, miután ebben a megyében az összes mandátumokat a kormánypárt vitte el.

Kormánykörökben arról beszélnek, hogy a liberális párt a pótválasztáson nem állít jelöltet, hanem átengedi a mandátumot egy politikai vezéregyéniségnek, aki nem jutott be a kamarába. Elsősorban Averescu marsal személyére gondolnak, de szó van Jorgáról is.

Tatarescu előtérben

A Duca miniszterelnök tragikus halálával keletkezett kormányválság szerdán teljesen nyitottá vált. Különben már szombaton látták politikai körökben, hogy Angelescu dr. miniszterelnökké való kinevezése átmeneti jellegű s hogy a temetés után a kormánypárt elnökségének kérdésével kapcsolatban

szor kerül a kabinet gyökeres újjászervezésére.

A szerda délutáni szinajai audienciák során ez a probléma máris tisztázásra került.

Az uralkodó elsőnek Tatarescu ipar- és kereskedelemügyi minisztert fogadta kihallgatáson, aki több mint két óra hosz-

zat tartózkodott a királynál. Az uralkodó az audiencia végeztével felkérte, maradjon Szinajában s várja be a további kihallgatások eredményét.

A fiatal pártvezér és elnökjelölt után Antonescu igazságügyminiszter következett, majd négy órakor Angelescu dr. miniszterelnököt, utána pedig Bratianu Dinu pénzügyminisztert fogadta kihallgatáson a király.

Délután Szinajába gyűltek a kormánypárt összes vezetőemberei, hogy azonnal megtárgyalhassák a kihallgatásokon felvetődött kérdéseket.

Ezek szerint minden jel arra vall, hogy nyitottá lett a kormányválság, melyet

az uralkodó a lehető leggyorsabban kíván megoldani.

Jellemző még az is, hogy ismét Szinajában tartózkodik Vlahide, a miniszterelnökség államtitkára is, aki a kinevezési királyi dekrétumokat szokta előkészíteni.

Politikai körökben

valószínűnek tartják, hogy Károly király még az este folyamán megbízást ad Tatarescu miniszternek az új kormány megalakítására. Amennyiben ez megtörténik, úgy a királyi bizalom egyben azt is jelenti, hogy a kormánypárt vezetősége Tatarescut szemelte ki Duca utódjául a párt elnöki székében.

Letartóztatták Nae Jonescut

Másik szenzációja a napnak, hogy a hatóságok

kedden este a legnagyobb titoktartással Szinajában letartóztatták Nae Jonescut, a betiltott Cuvântul című lap főszerkesztőjét és szerdán délelőtt erős fedezet mellett a fővárosba szállították. Megállapítást nyert, hogy kétségtelenül része van a néhai miniszterelnök ellen elkövetett merénylet előkészítésében.

A letartóztatott Nae Jonescut a bukaresti rendőrprefekturáról a hadbírószágra kísérték át, ahol Pomponiu hadbiztosvezetőségre azonnal kihallgatta.

Az ismert lapvezér letartóztatása minden bizonnyal összefüggésben van azzal a viccikkel is, amelyet az Epoca tegnapi számában Grigore Filipescu írt. Ebben a cikkben a híres konzervatív politikus többek között ezeket írta szó szerint:

— Duca igazi gyilkos Nae Jonescu. Néha jó rátenni a pontot az i-re. Hát én ráleszem. Vannak emberek, akik félnek ezeknek a neveléses és becselens reformátoroknak a revolvereitől. Én nem! Ezért le fogom leplezni őket.

Amint köztudomású, Nae Jonescu nem régiben még közel állott bizonyos előkelő körökhöz. A liberálisok uralomra jutása

óta azonban a Vaszgárdát támogatta egyre nyitabban és hevesebben, közlve lapjában a bujkáló Zelea Codreanu és helytartója, Cantacuzino-Granicerul tábornok fenyegető leveleit, sőt maga is fenyegetőhangu vezércikkeket írt a kormány ellen. Azt is megállapították, hogy

a merénylők számos más vaszgárdista vezető között Nae Jonescunál is többször megfordultak.

A hatóságok különben megállapították, hogy

a gyilkos Constantinescu és két társa a péntek délután nem töltötték az álmáson és egy kávéházban, amint ezt vallották, hanem Szinajában egyes magánlakásokon is időztek.

Caranica, az egyik cinkos, akinak mint ismeretes, sikerült a merénylet után Bukarestbe jutnia és aki csak vasárnap jelentkezett önként a fővárosi ügyészségen, szintén több magánlakáson megfordult az eltelt 36 óra alatt. Megállapították így a hatóságok, hogy

tekintélyes személyeknél most is több vaszgárdista vezető rejtőzködik és ezért kimondták, hogy a rejtőzködőket is vád alá helyezik bűnrészesség címén.

A PLOESTI TÖRVÉNYSZÉK MEG-ERŐSÍTETTE A MERÉNYLÖK LETARTÓZTATÁSÁT

A szerda délutáni vádtaácsai tárgyaláson a ploesti törvényszék kihallgatta Constantinescu Nicolae-t, Duca néhai miniszterelnök gyilkosát és két bűntársát: Belimace Dorut és Caranica Jon-t.

A gyilkos Constantinescu azt hangoztatta, hogy ő Duca személyében nem a miniszterelnököt, hanem a liberális párt vezérét lőtte le. Ezáltal is erősítette, hogy csak ő három határozta el a merényletet, megfogadva, hogy legkésőbb újévig elteszik láb alól Ducát. Ha addig nem sikerült volna végrehajtaniuk elhatározásukat, úgy nekik kellett volna agyonlőniük magukat.

Arra a kérdésre, honnan szerezte a revolvért, azt mondotta, hogy azt még tavaly Ceta-Albában kapta, az ottani vaszgárdista szervezettől.

Belimace szerint ha Constantinescunak nem sikerült volna megölni a miniszterelnököt, úgy ő pusztította volna el. Caranica azonos nyilatkozatot tett.

Chitescu főügyész indoklása alapján a vádtaács megerősítette a merénylők ellen kiadott letartóztatási végzéseket s összeesküvés miatt vád alá helyezte őket.

Amikor a merénylőket a zárt börtönautóban visszaszállították a fogházba, a törvényszék előtt összegyűlt nagy néptömeg felháborodottan hurrogta le őket.

Éles szavak a revolveres hazafiság ellen

a kolozs megyei liberális tagozat emlékgyűlésén

Kolozsvár, január 4.

A liberális-párt kolozs megyei tagozata kedden este gyászülést tartott a galád legyilkolt Duca miniszterelnök emlékére. A gyűlésen Dunca Jenő dr. vármegyei prefektus, a párt kolozs megyei tagozatának főtítkára elnökölt. Ő tartotta a megnyitó beszédet is. Duca ember és pártvezéri nagyságát méltatta s különösen kihangsúlyozta azt, hogy a kiváló román politikust akkor érte a merénylő orgyilkos golyója, amikor elindította azt a nagy munkát, amely hivatva lett volna az országot kivezetni nehéz helyzetéből.

A következő szónok, Popa tanügyi felügyelő a román ifjúság sajnálatos és aggasztó eltévelyedéséről beszélt. A mai román ifjúság nem azon az úton indult el, amely a nemzet boldogulásához és fejlődéséhez vezet. Ezért jórészt a szülők is felelősek, mert gyermekeiket nem nyitították meg, hanem inkább még simogatták akkor, amikor megmondolatlannul „politikát” kezdtek játszani. Stefanescu Goanga rektor is az ifjúságra panaszkodott. A multévi diákvargásoknál még őt is lehurrogták, amikor csendesíteni igyekezett őket.

A diákságnak a könyv mellett van a helye, hogy kellő felkészültséggel ve-

hesse majd kezébe az ország vezetését, amennyiben pedig a könyv, a komoly munka mellett nem leli helyét, úgy oda kell vinni az izgatókat, ahová valók, vagyis a börtönbe.

Ciurea, a párt ifjúsági tagozata nevében kijelentette, hogy a merénylő nem román, hanem macedon terrorista s tettehez a jó román ifjúságnak semmi köze nincsen. A gyűlést aztán Dunca prefektus zárta be, felhiva a nagyszámú jelenlévő párttagokat, hogy fokozottabban tartassanak ki a párt célkitűzései mellett, mert az országnak most van igazán szüksége a higgadt és komoly munkára.

Mennyiben módosult az új vasúti árutarifája

Az átrakási illeték, a darabárú és a minimális szállítási díj

Bukarest, január 4.

Folyó év január 1-ével életbelépett új vasúti árutarifája I. része a következő fontosabb újításokat tartalmazza:

Kisebbszállítványok (3 darabig) ezen nem suly szerint, hanem az elfoglalt padlóterület nagysága szerint díjazandók; ha háromnál több állat kerül feladásra, teljes kocsi-

rakományként díjazandók.

Előhalszállítványok a különleges tarifa szerint díjazandók, kéttengelyű kocsiánál 6000 kg. nyerssúly tisztasulynak számítva; háromtengelyű kocsiánál 9000 kg., négytengelyű kocsiánál 12.000 kg. nyerssúly tisztasulynak számítva veendő a díjazás alapjául.

Nyershus, levágott baromfi és zöldségkülemények személyvonatok útján is továbbíthatók, 20 százalékos pótdíj ellenében.

Az átrakási illetéket az eddigi 5 lejről, 100 kg.-ként 4 és 2 lejre mérsékeltek.

A fekbérmentes be- és kirakodási időt 8 órában állapították meg.

Kocsiaküleményeknél a következő fekbérmentes esedékesek:

Az első 24 óráért 10 lej óránként és kocsiánként.

24 órán tul 15 lej.

48 órán tul 20 lej óránként és kocsiánként.

Darabárúknál, nagyobb állomásokon:

A három első napra 2 lej naponként és 100 kg.-ként, a következő három napra 3 lej, hat napon tul, naponként és 100 kg.-ként 4 lej.

Kisebbszállítványok: A három első napra 1 lej naponként és 100 kg.-ként, a következő 3 napra 2 lej, 6 napon tul pedig 3 lej naponként és 100 kg.-ként.

A fedett kocsiakban szállított árukülemények szállítási pótdíját 20-ról 10 százalékra mérsékeltek.

A minimális szállítási díjat az eddigi 50 lej helyett 30 lejben állapították meg, azon hozzáadással, hogy a díjazás alapjául mindig a leg-
rövidebb utat veendő számításba.

Hét méternél hosszabb tárgyak, ha azoknak összsúlya az 5000 kg.-ot nem éri el, az I. számú közönséges tarifa szerint díjazandók, de nem mint eddigi 3000 kg., hanem csak 1000 kg. minimális sulyt véve a díjazás alapjául.

Főpróba a nyomorból

Irta: Nagy Lajos (Budapest)

Valami különös veszedelem egyelőre nem enyveti Hozeliczékat, akármilyen történet ide-az és a nagyvilágban. Harmadszorban talán azért nem, mert ha az U. S. A.-ban tözsei fe-etenapok követik is egymást s a munkanél-ültek száma tullepte a hatmilliót, vagy ha Peshavarban már harmadszor is lőnek az an-rol rendőrök a nép közé, — ezek az esemé-lyek oly messze esnek az Akácia-utcától s következményei még oly távoliak az időben, hogy ők, egyszerű emberek, nem is tudnak ró-a. Másdoszor azért nem, mert ha Hozelicz bé-istára is került s a vállalat, ahol eddig alkal-nazva volt, elbocsátotta is őt, ha nem akad illás és minden kötél szakad, még elmehe Fete-vez faluba, ahol öreg szüleinek a piócake-keskedés nyugodt megélhetést nyújt. De első-sorban azért nem, mert Hozelicz is, meg Hoze-licznő asszonyság is igen jó husban vannak, őt hájban vannak, már esztendőket óta birkóz-nak eredménytelenül a soványító kura eszmé-jével.

Eddig nem éltek valami virágos életet. Hozel-icz háromszáz pengőt keresett havonta, egy-szobás lakásban laktak, cselédet nem tartot-tak, a régi ruhákat hordták, kifordítva és ta-lán még vissza is fordítva, ami a háromszáz pengőből a lakbéren, gáz- és villanyszámlán felül megmaradt, azt nagyjából megették. Ötvágjuk volt. Hála Istennek, — bár ők ma-guk talán úgy mondanák, hogy sajnos.

Elkövetkezett a bélista és a felmondás, de szűdösreint Hozelicz még vagy két hónapig rá a hivatalába. Reggel hétkor kel, félnyolc-kor már benn van az irodában, délelben haza-szalad megebédelni és megy vissza dolgozni este nyolcig, néha kilencig. Állítólag. Mert még csak negyven egynéhány éves, mit lehet tud-ni? A multkor is elárulta egy jóakaró ismerős, hogy egy fiatal nővel látta a köruton, úgy fel-bat tájban. Odahaza akkor is este tízig tartó különmunkáról panaszkodott; de tagadhatat-lan, hogy egy bizonyos mértékig azután tisz-tázta magát, mert a nő csakugyan hi-vataltársa volt, úgy, ahogy védte magát. Hozeliczné valami „magaddal hoztad a szekrénykulcsot!” ürüggyel el is ment a hivatalba, megnézte magának a nőt s oly je-entéktelen „csunya kis bogárnak” találta, hogy egészen megnyugodott. „Nem mintha éltékeny lennék a mamlaszra”, — magyarázta a másodikemeleti szobaurnak, — „hanem úgy-s keveset keres és még csak az kéne, hogy másokra is költse a pénzt.”

De talán nagyon is elkalandoztam, mert hi-szen csupán arról volt szó, hogy Hozelicz ur még járt a hivatalba. Ő még járt s a fizetése s járt neki. Még meg lehetett volna enni reg-gel a kávécskát két kiflivel, a hivatalban a vajaskenyeret, délelben a levest, húst, főzeléket, este a húst és tésztát, — de mégis elhatáro-zták, hogy elkészülnék a nyomorúság napjaira. Mert nyomorúság lesz, az bizonyos. Nehéz ma-illást kapni, csaknem lehetetlen és Feketevez egyhamar nem mennek, megpróbálnak itt Budapestten mindent, amit csak lehet, mert ő andorodik a piócatól, Hozeliczné meg céltalan-nak tartja az életet ott, ahol nincs mozi. In-kább a halál

Redukálni kell az igényeket! — adták ki egymásnak kölcsönösen a jelszót, Hozelicz és Hozeliczné. Nem fogsz annyit enni! — fenye-gette egyik a másikat, — én sem eszem, mi-nok az a sok evés!

Istenem, Istenem, mi lesz velünk!? panasz-kodott Hozeliczné másoknak is, magának is. — Már vagy száz ajánlatot elküldött és sehol semmi. Nincs üresedés, mondják. Még azt is hozzátesszik a szemtelenek, hogy: nagyon sa-jnálják. Pedig hát ő nem megy falura. Jaj, té-len az a rettentő sár, nyáron a por. És már kilenckor le kell feküdni. Sehová nem lehet menni. Senkivel nem lehet beszélgetni. Ha va-lakire ránéz az ember, már egy óra múlva az egész falu tudja. Se színház, se mozi. És ugy-sem ért az a mamlasz a pióciókhoz, mihelyt ke-zébe veszi az üzletet, biztosan mind megdög-lenek.

Az igények redukálása néhány héten keresz-tül csak terv és jelszó maradt. De most else-jén váratlanul új csapás is érte a kóttagu Ho-zelicz-családot: levonták Hozelicz ur előlegének egy részét. Alig vitt haza valamit a fizetésé-ből. Tehát beköszöntött a nagy szegénység, sőt több annál, a nyomor.

— Nincs mit enni! — siránkozott az asz-szony.

— Hát akkor nem eszünk! — mondta Ho-zelicz ur tompán.

Ez és még egymás este történt. Másnap reggel:

— Én nem is főzök ebédet.

— Hát ne főzz. Nem is jövök haza. Ott ma-radok az irodában és eszem egy darab kenyere-t.

(Pedig úgy kellett volna mondani: száraz kenyeret.)

— Csak gyere haza.

— Minek?

— Majd főzök egy kis levest.

Botrányos bankbukás Párisban

Egy szélhámos magyar optánskötvényekkel ingatta meg a pénzüniezelet

Páris, január 4.

Óriási bankbukás tartja izgalomban Párist. A bankbukásnak politikai háttere is van és ez az, ami az esetnek különösebb érdekességét ad.

A Bayonei Credit Uniti bankról van szó, a mely mintegy félmilliárd frank veszteséggel csőd-be menekült.

Állítólag a bankot egy Stavinsky nevű szél-hámos tette tönkre, aki főképpen magyar op-tánskötvényekkel szélhámoskodott. Stavinsky rávette a bank igazgatóságát arra, hogy ve-gyzen magyar optánskötvényeket és a béke-szerződések megfelelő paragrafusaira hivatkoz-va azt állította, hogy ezeket az optánskötvé-nyeket az utódállamoknak teljes értékükben vissza kell vásárolniuk és így a bank hatalmas nyereségekre tehet szert.

Stavinsky rábeszélésére a bank valóban mintegy 200 millió frank értékben vásárolt is magyar földbirtokosoktól optánskötvénye-ket.

Ugyanilyen összeg erejéig megkárosította Stavinsky a bankkal kapcsolatos zálogházat is, amelynek viszont hamis ékszereteket adott el. Ezeket a hamis ékszereteket barátai és bűntársai segítségével szállította a zálogházba, ahol a „barátok” spanyol arisztokratáknak adták ki magukat.

Stavinsky, mikor a bank nehézségek közé került, megszökött. Még ma sem tudták a nyomára akadni.

A bukott bank igazgatójának vallomása alapján több magasrangú francia politikai sze-mélyiség is bele van keverve ebbe a csunya bankbukásba és Párisban arról beszélnek, hogy kompromittálva van az ügyben egy na-

gyon jónevű francia radikális-szocialista kép-viselő is.

Hozzávetőleges számítások szerint

Stavinsky a banktól mintegy 400 millió frankot csalt ki, amely összegből pazarul élt.

Saját villája volt, amelyet fejedelmi módon rendezett be. Ezenkívül rengeteget költött a konyhájára is.

Stavinsky Franciaország egyik legexotiku-sabb izlésű inyencai közé tartozott, aki hi-hetetlen és fantasztikus ételeket készített magának.

Stavinskynek egyébként saját repülőgépe is volt és párisi villáját, amelyben rendszerint gróf Alexandru néven szállott meg és ahol orosz emigránsnak adta ki magát, a franciá fővárosban általánosan ismerték.

Véres összetűzés Szófiában a rendőrség és a kommunisták között

Szófia, január 4.

Véres összecsapás történt szilveszter éjsza-káján a szófiai rendőrség és a kommunisták között.

A szófiai városi kaszinó nagytermében a cukrászok újévi ünnepséget rendeztek. Ezen az összejövetelen mintegy 500 munkás vett részt.

A terem legfeltűnőbb helyén Dimitroff élet-nagyság képe volt kiállítva.

Az estélyen több munkás tartott beszédet. A mikor a szónokok túl hevesen kezdtek támad-ni a kormányt, megjelent a rendőrség és fel-szólította a tömeget, hogy hagyja el a ter-met.

A jelenlevők nagyrésze engedelmeskedett a felszólításnak, a többiek azonban ott marad-

tak és botokkal, asztalokkal, székekkel tá-madtak neki a rendőröknek. Amikor aztán a munkások egyrésze revolvért is használt, a rendőrség is használta fegyverét. Mintegy két-száz lövést adtak le a rendőrök, természetesen egyelőre csak ijesztésképpen, a mennyezetbe. A lövések iktározatos pánikot keltettek a terem-ben.

A megijedt emberek az ablakokon ke-resztül ugráltak le az emeleti terem-ből és súlyos sérüléseket szenvedtek.

Amikor a terem végre kiürítették, kiderült, hogy a rendőrgolyók egy munkást megöltek, háromat pedig nagyon súlyosan megsebesítet-tek.

A szófiai rendőrség 100 munkást letartóztá-tott.

Bécsben ismét felélénkült a horogkereszties mozgalom

Tüntetés Bécsben, — pokolgép a vidéken

Bécs, január 4

Az ügyészség újévre megszüntette az eljárást Frauenfeld osztrák nemzetiszoc-ialista vezér ellen és elbocsátotta a wöllersdorfi internálótáborból. Frauen-feld hazaérkezett Bécsbe, mintegy ezer híve összegyűlekezett lakása előtt és tü-netésbe fogott. A rendőrség erőyes fel-lépéssel szétoszlatta őket.

Az újév kezdetével különben Ausztriá-

ban ismét felélénkült a horogkereszties mozgalom. Egy csoport fenyegetőleg tü-netetett a bécsi munkásotthon előtt is. Itt szintén rendőrség lépett közbe és számos tüntetőt őrizetbe vett. A Burgszínház teg-nap esti előadásán a proscénium pá-holyha hatalmas horogkereszties zászlót csempésztek. Továbbá bomba robbant a bregenzi tartományi kormányzóház épü-letében. A pokolgépek csak anyagi kárt okoztak, emberélet nem esett áldozatul.

Előre megfontolt szándékkal gyilkolt az alagi hentesné

Drámai találkozás az ügyészségi fogházban

Budapest, január 4.

Bognár Istvánnét, az alagi borzalmas gyil-kosság tettesét átszállították a pestvidéki ügyészség fogházába. A gyilkos asszony el-len a terhelő bizonyítékok és gyanúkok egész halmaza szól s a hatóságok már meg vannak győződve róla, hogy

előre megfontolt szándékkal tette el láb alól férjét.

Az ügyészségi fogházban megengedték Bog-nárnénak, hogy nővérével, Bitter Istvánnéval beszélhessen. Bitterné, amikor hugát meglátta, felsikoltott:

— Juliska, az istenért, mit tettél?!

Bognárné képtelen volt válaszolni sőt nővére szemé közé sem mert nézni.

A gyilkos asszonyt most a vizsgálóbíró hall-gatja ki. Bognárné védekezése már csak arra

szorítkozik, hogy egyre férje durvaságát han-goztatja. Fenntartja, hogy a férfi rendkívül brutálisan viselkedett vele szemben és ez ke-serítette el annyira, hogy gyilkosságra vete-medett.

Ujabb jelentés szerint: az Alagon bes-tiális kegyetlenséggel meggyilkolt Bognár István hentesmester hullarészzeit a hol-napi nap folyamán boncolják fel. Ennek a boncolásnak kell hitelt érdemlő módon megállapítani, hogy Bognár Istvánt fele-sége revolvérrel ölte-e meg, avagy — mint a rendőrség hiszi — az asszony álmában konyhakéssel nyakszirtzen szúrta a férjét, aki e szurás következtében halt meg.

Bognár Istvánné egyébként álhatatosan megmarad amellett a vallomása mellett,

— Azért ugyan nem érdemes hazajönni.

— Csak gyere haza. Elvégre nekem is en-nem kell.

— Nem jövök én.

De azért hazament Hozelicz. Ebédre volt: krumppléves és zöldbabfőzelék, semmi más. Még csak egy tükörtojás sem a zöldbabon. Megették és szótlánul ültek az asztalnál, egy-másra nem nézve.

Sokáig ültek, hallgattak, sötét elképzelések lengtek körülöttük: pusztulás, forradalom, éhínség, pestis, kihullás a mindenségből. Az-

után Hozelicz felállt és azt mondta:

— Szervusz.

— Szervusz.

Hozelicz már indult, de mégis visszahajolt, megcsókolta az asszony halántékát.

— Szervusz.

— Szervusz.

Hozelicz után becsukódott az ajtó. Az asz-szony állt egy ideig, valamit még tett-vett, az-után odament a konyhaszekrényhez, kihúzta annak a fiókját és elővett egy papírba csoma-golt füstölt borjonyelvet. Leült a konyhaszék-

hogy önvédelemből ölte meg az urát, mert az revolvért rántott elő és le akarta őt löni. Ekkor rárohant az urára, kikapta kezéből a fegyvert és lőtt.

Az asszony cellájában naphosszat jajgat és saját halálát ki-pánja.

Időnként az elmeháborodott dühöngő be-nyomását kelti, aki a felébredt bűntudat hatása alatt teljesen megháborodott.

Rendelei

a vasuti étkező- és bárkocsik használatáról

Bukarest, január 4

A vasutigazgatóság legújabb rendelete értelmében a vasuti étkezőkocsikat az I. és II. osztályu jeggyel rendelkező uta-sok reggel 6 órától, éjjel 11 óráig vehet-ik igénybe.

Harmadosztályu utasok csak az alább felsorolt időközökben használhatják: Reggel 6—9-ig, délelben 13.30—14.30-ig, délután 17.30—18.30-ig és este 21—22 óráig. Az utasoknak tiltva van közipod-gyászait az étkezőkocsikba vinni.

A bárkocsikat az I. II. és III-ad osz-tályu utasok reggel 6-tól éjjel 11 óráig minden korlátozás nélkül használhatják.

Maniu és Vajda újra „kibékült”

Kolozsvár, január 4

Jelentettük, hogy a szombatra virradó éjszaka a karácsonykor kapott agyvér-zésébe belehalt Coltor Ion balázsfalvai kanonok, a nemzetiparasztpárt egyik ve-zetőtagja, volt államtitkár és képviselő. Coltor temetésén részt vett ugy Maniu, mint Vajda. A két volt pártvezér és mi-niszterelnök találkozása alkalmával szí-vélyesen kezelt fogott egymással, amiből ujabb jelét látják „kibékülésüknek”

Ismét csökkent a francia aranytartalék

Páris, január 4

A francia bank kimutatása szerint de-cember utolsó hetében a bank arany-tartaléka ujabb 86 millió frankkal csök-kent. Az arany-tartalék értéke e pillá-natban 76.945 millió frank. A fedezeti arány 79.40 százalékról 79.20 százalékra esett.

Japán rezet és nikkelt vesz

(London.) Japán hadikészülődéseit az bizonyítja legjobban, hogy a Micsubisi-koncert az utóbbi napokban nagyará-nyu vásárlásokat hajtott végre a világ-piacon. Nagy tételekben vásárolják a japánok a rezet és a nikkelt. Egy tokói hír szerint nagy alumínium és acélvásár-lásokról is tárgyalnak.

re, kést vett, kibontotta a nyelvet s lassan, nyugodtan falatozni kezdett. És közben már csak a becsület kedvéért is, fel-felsőhajtott.

Hozelicz rohant le a lépcsőn, szinte futva ment az utcára, a harmadik házban van egy élelmiszerkereskedés, oda befordult. Előkapart a zsebéből két pengőt, kinézett magának egy sült libacombot.

— Egy pengő és husz fillér.

Kifizette s ott állva, a kezében tartva a com-bot, elkezdte boldogan harapni.

— Lesz, ami lesz!

Baradlai László riportja:

UJÉV SZATMÁRON

Szatmár, január 4.

Az 1933. évet, mint egy elkopott, megunt, könyökén kiszakadt, gyűrött, rossz ruhát, örömmel vetettük le. Most hozta haza a szabó az új ruhát. Remény-szintű, a kelméje már nem a megbukott Optimizmus R. T.-nél készült, hanem az egyre jobban terjeszkedő Fáradi Közöny nevű cégnél. De itt a ruha, új, friss, gyűretlen. Jól esik felvenni, jól esik pompázni benne, jól esne vigyázni a vasalására, a színeire, a formájára és a tartósságára.

Ezt így szépen elgondolja az ember és hordani kezdi az új ruhát. Tizenkét órák kezd hordani. Az ember azonban rossz gyerek. Nem tud vigyázni az új ruhára. Egy perc múlva már rajta van a ruhán az első pecsét. Éjjel tizenkét óra egy perckor, amikor a lakókban mindenhol leoltották a villanyt, hogy az újszülött esztendő ne lássa meg mindjárt, mennyi ránc és mennyi gond van kedves szüleinek arcán, egy asszony a szívéhez kap. Felsikolt és meghal.

A szerelmesek még csókolóznak, barátok és ismerősök egymás kezét szorongatják, megemléznek a szívek, kifényesednek a szemek, egy percre mindenki jó lesz, ugyszólván alig veszik észre özvegy Pozsgay Jánosné, aki negyvenhét éves korában hirtelen befejezte.

Csak pár percig tart a csend, csak pár percig szorítja össze a szíveket a halál közléte...

A hullát kiviszik, a jazz újra megszólal, visszatér az ujesztendei malac, egy műkedvelő kéményseprő, aki tavaly még bankcégvezető volt és ugyanabban a lakásban pezsgőt rendelt, őt lejött árulja a cirokseprő szerencséthez az ágát, az élet megy tovább.

De az új ruhán már rajta van az első folt. A vendéglős gondterhelt arccal jár. Ez a legnagyobb étterem a városban. Tavaly — már rossz volt ez is, — kétszáz üveg pezsgő fogyott el szilveszter éjszakáján. Az idén összesen nyolc üveg pezsgő ment el. Pedig erre alapított mindent, erre tette fel a reménységét, ebből ígerte a fizetést a mézárósnak, a hentesnek, a bornyagykereskedőnek. Ebből akarta tovább vinni az üzletet. Mi lesz most? Hogy lehet szisztematikusan tovább forgatni még az egész verklit?

Az új ruhán már rajta van az első ránc. A Tompa-utcában Frenkel József kereskedő feleségével és gyermekével várja az ujesztendőt. Az egy éves kisfiú az asztal alatt játszik. Éjjel után véletlenül megrántja az asztalterítőt. Villanyra nem telik. A villanyt éppen szilveszter napján kapcsolták ki, mert a számlát elfelejtették kifizetni. Elfelgették bevenni a pénzt. Karácsonyi vásár, újévi vásár, szilveszteri vásár, mind csak csalódást hozott. Az alkalmi vásárok eredménye: a villany kikapcsolása. A petróleum-lámpást aznap vették. A petróleum-lámpás felborult. A gyerek jajgat. A szülők testikkel akarják oltani. Minden éj. A tüzet egy koldus veszi észre, aki éjjelkor be-rohog és pár garas reményében boldog ujesztendőt akar kívánni. A jókívánság a torkában ragad. Helyette sikoly jön ki a torkán: — Segítsé! Ég a ház!

Hangosak az utcák. A jókedvbe belevág a tüzőlókocsi és a mentőkocsi szírénaának bugása.

A gyerek haldoklik. A szülők súlyos égési sebeket szenvedtek. A ház csaknem leégett. Reggel a postás a kormos ajtón keresztül bedobja a kártyáját: — B. u. é. k.

Az új ruhán már megjelent az első szakadás is.

Hajnal felé a kucseber sánta lábával viszi a kosarát.

...Abbázia, Velence, bátraké a szerencse... Szép, hosszú szakállá van a kucsebernek, mankója és nyolc gyereke. Egybe azután nincs is. A kosár a cukorkákkal és egyéb nyeményekkel csak bizományban van nála. Sietni kell a kucsebernek. Egyszer van újév az esztendőben. Ma keresni lehet. Ma keresni, holnap ebédelni lehet. A gyerekeknek is. Meleg ételt. Sietni kell, nagyon sietni.

— Hová szaladsz, sánta zsidó, — üvölt rá a sarkon egy hang.

Katona. Részeg katona. Virtuskodik. Vitézkedik. A sántalábúval.

Hogy reccsen az új ruha. Milyen nagyot szakad egyszerre.

Egy úr áll meg a katona előtt. Rómán ur. Rákijabál a katonára, a vitézre:

— Nem szégyelled magad, te disznó? Miért bántod a szegény embert?

Visszafelel a katona. Részeg már. Nagyon részeg. Otai akar újra. A kucseber szűkül, mint egy megvert kutya. A román ur elkapja az ütésre lendült kezét. Másik tenyere nagyot csattan a katona arcán. Gyűl a tömeg. A részeg katona kést ránt. A tömeg nekirohan. Agyon akarják tüni. Jön a rendőr. Elsőnek a tömeget kell visszaszorítani, mert lineselés készül. A katona közben kijózanodik. Megszökik. A román urat a tömeg megéjlenzi.

Valahogy, jól, rosszul, megfodlozták az új ruha nagy-nagy szakadását.

Reggel van. Újév. Jönnek a borraivalokért.

—...nem vagyunk itthon... nincs pénz...
jőjön máskor...

Apró kis pecsétek szaporodnak az új ruhán. A postás ajánlott levelet hoz. A cég küldte. A cég levelez. Ajánlv. „Állását, őszinte sajnálattal bár, de kénytelenek voltunk...”

A levél kiesik a kézből.

A postás vár. Borraivalót vár a postás, hiszen újév van és ajánlott levelet hozott.

A postás vár. Róla elfelejtkeztek.

— Boldog újévet kívánok, — mondja hangosan.

Boldog újévet...

A postás nem érti, hogy milyen jó hír lehetett az ajánlott levélben? Nem érti, hogy a főkönyvelő ur miért kacag úgy, hogy még a könnyei is kiesordulnak...

Es nem érti senki, hogy az új ruha, ami még tegnap szép ruha, fényes ruha, kíváncsi ruha volt, miért lett egy nap alatt éppen olyan rongyos, kopott, megunt, ócska ruha, mint a régi...

Rómába tolódott át a súlypont

Németország a francia emlékiratra addig, amíg Mussolini és Simon tanácskozásai véget nem érnek, nem válaszol

Alfred Rosenberg barátságosabb hangokat hallat

Mi történt az angol-belga-olasz-francia és kisántant-értekezleten

Páris, január 4.

Egyes reggeli lapok jelentése szeint Berlin elutasítja a francia jegyzéket. Ezzel szemben a Temps rámutat arra, hogy Franciaország nem zárta el a tárgyalás útját és nem csapta be a kiut aajtát. Ha Németországban a békevágy — mondják ugyanezek a hírforrások — valódi, úgy a birodalom nem zárkozhatik el a fegyverkezések csökkentésének francia terve elől.

Ez az elutasítás e percben azonban még nem történt meg. Berlini hivatalos jelentés szerint a német külügyminiszter most tanulmányozza a francia emlékiratot és így csak néhány nap múlva kerülhet sor arra, hogy a német kormány hivatalos választ is megadjon.

Berlinben kihangsúlyozzák, hogy a válasz csak azután készül majd el, ha előbb Németország Mussolinivel is tanácskozott.

Mindenesetre, hogy a várakozási idő alatt a helyzet el ne mérgesedjék, a német kormány szükségesnek látta, hogy nem hivatalos külügyminiszterét az ügyben megszólaltassa. Így szólalt meg Rosenberg Alfréd, a német nemzetiszocialis-

ta-párt külügyi referense, aki kifejtette, hogy nagy könnyebbsége Franciaországnak, hogy a mai német kormánnyal kell megegyeznie, mert ez a köteendő megegyezés biztos és szilárd. Ez a kormány ugyan is a népösszesség bizalmát bírja és így a kötött megállapodásai megtámadhatatlanok. Rosenberg egyébként helyesli az államközi tárgyalásokat és az a reménye, hogy a két államnak ezen az uton a megegyezésre lehetőségei lesznek.

— A német nép — mondja tovább — örömmel üdvözlölné a megegyezést. A légkör ma már nem annyira franciaellenes, mint az elmúlt években volt. Meg kell még állapítanom — mondja Rosenberg tovább —, hogy a német egyenjogúsítási követelések nem az ugynevezett alacsonyrendűségi érzésből származnak. Erről csak abban az esetben lehetne szó, ha Németország állig fel volna egyverkezve, ami azonban nem áll fenn.

A hivatalos sajtóhírekkel szemben tehát, amelyek úgy tudják, hogy Németország a francia emlékiratot elutasítja, a Rosenberg nyilatkozata optimista és feltűnően bizakodó.

Az emlékirat elküldésének kulisszatitkai

Egyébként csak most, napok múltán, derül ki, hogy a francia emlékirat elküldése nem ment egészen simán. Még a múlt hét szombatján, az esti órákban, a francia külügyminiszterium értekezletre hívta össze az angol, belga, olasz és a kisántantállamok párisi képviselőit és ismertette előttük az emlékiratnak végleges szövegét. Boncour a szövetséges és barátságos államok képviselőitől azt kérte, hogy járuljanak hozzá az emlékirathoz és

ezzel adjanak egységes színezetet a francia fellépésnek.

A francia külpolitikának ez a terve azonban nem sikerült, mert a meghívott diplomaták közül nagyon sokan azon a véleményen voltak, hogy államaik nevében a felolvasott emlékirat szövegét nem helyeselhetik. Így különösen merev elzárkózást hangoztatott az angol s a clasz követ. Különösen Anglia követe volt az, aki konkrét indítvánnyal is fellépett és azt kívánta, hogy az emlékirat szövegét megfelelően módosítsák.

E kívánsággal szemben, természetesen, a francia külügyminiszter ellentállott és hogy befejezett helyzetet teremtsen, azonnal utasította berlini követét, hogy

az emlékiratot most már haladéktalanul nyújtsa át.

A francia jobboldali sajtó erős támadásban részesíti Boncourt és azt mondja, hogy Franciaország e követi értekezlet során olyan kellemetlen helyzetbe került, hogy abból csak futamodásszerűen tudta saját álláspontját kimenteni.

RÓMA SZAVA DONT

A külpolitikai súlypont egyébként Párisból Rómába tevődött át. A németek nem válaszolnak addig, amíg Mussolinival nem tanácskoztak és Mussolini nem ad a németeknek tanácsot addig, amíg Sir Simon angol külügyminiszterrel folytatott tárgyalásai befejezést nem nyertek.

Sir Simon egyébként — mint már tegnapi számunkban jelentettük — Rómában van és megkezdte Mussolinival a tárgyalásokat. Rómának — úgy hírlík — az az álláspontja, hogy a leszerelési és népszövetségi reformok nagy kérdéseit nem lehet és nem szabad a német-francia jóviszony kedvéért feláldozni.

Természetesen ez még nem végleges álláspont. Mindakét árnyalat hangolódik a napok során és erre idő is van, mert a németek legkorábban csak január nyolcadikán válaszolnak Franciaországnak. A

Az egész világon elterjedt és elismert, legutolsó és legújabb tökéletesítésekkel ellátott híres

„NAM“ AUSZTRIA

márkájú

örökhullám apparátusok

kaphatók a romániai és bulgáriai vezérképviseletnél és főleraktnál:

PARFUMERIA „LILAS“

București, Str. Smârdan 37. Telef. 3/78-53.

Nagy raktár: örökhullám-apparátus alkatrészekben és oldatokban fodrászati berendezésekben és mindenféle fodrászati cikkekben, valamint villamos apparátusokban. Kivánatra árjegyzéket küldünk! Az ország minden részébe szállítunk.

Kedvező fizetési feltételek.

nemzetiszocialista-párt nagygyűlését a január 5—7-ike közötti időre tűzték ki, hogy ez a nagygyűlés jogot adjon a válasz elküldésének elodázására és így legkorábban a német birodalom csak január nyolcadikán válaszolhat.

Eddig az időpontig Sir Simon is befejezte tárgyalásait és így Mussolini véglegesen állást foglaltat.

— Isch ásnál egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvíz reggel éhgyomorra véve előmozdítja a gyomor és a belek működését s könnyű székletet biztosít. Orvosi tapasztalatok dicsérik a Ferenc József vizet az erősítő hatását, amelyet vese-, hólyag-, prosztata- és végbélbajoknál is kifejt.

Maniu hazautazott Badacsonyba

Kolozsvár, január 4.

Maniu Gyula volt miniszterelnök szedán délelőtti gépkocsival keresztülutazott Kolozsváron. Hírek terjedtek el, hogy Maniu hűveivel bizalmas tanácskozást tartott, ez azonban nem bizonyult valóságnak. Tudósítónk felkereste Boila Rómulust, Maniu sógorát, aki kijelentette, hogy a pártvezér még rokonai meglátogatására sem szállt ki Kolozsváron, hanem megszakítás nélkül folytatta útját Badacsony felé.

Szerencsés számok

Bukarest, január 4.

Az állami osztálysorsjáték szerdai húzása a következő nagyobb nyeremények kerültek kisorsolásra:

50.000 lejt nyert — 7473.
20.000 lejt nyertek — 52294, 73520.
15.000 lejt nyertek — 48655, 37003, 24042978, 33026, 33656.

Ezekon kívül még számos 10.000 lejes és kisebb nyereményt húztak ki.

Üdít és szepit

Germandrée

Puder és Crém

HIREK

M. HEGYI ILONA:

Az élőkről vagy jól vagy semmit

Nálam az ujesztendő úgy kezdődött, hogy amikor végigmentem a kaszinó apró asztalai között, rosszszál tekintetek mértek végig.

Igy volt bizony. Csak a káros, csattos, ősi elnök-nagyságok mosolyogtak le a falakról megenyhülten. Az élők összéráncolták a szemüket.

Nem tetszett nekik a cikkem: a „Bridzs, tangó, frisskifli” és később, mikor a hangulat ötféltán fesztelenebb lett, hát ki tréfásan, ki komolyan, de felelősségre vontak.

— Hiába irta, hogy „uri társaskör”, — kezdte az egyik, — nagyon is jól tudjuk, hogy rólunk beszélt. És máskor, — tette hozzá tréfás gunnyal, — ha irti akar a kaszinóról, hát legálább ne kövessen el olyan nagy hibát, mint most, amikor erről az ősről, aki itt lóg a falon, úgy emlékezett meg, mintha a maga leánykórán lett volna a klub elnöke. Ha tudni akarja, hát éppen a múlt század közepén élt.

— O, én csak szerénységből irtam ilyet, — védekeztem. — Ne mondassák, hogy fiatalítottam magamat.

És egy szép asszony így beszélt:

— Persze, azt megírta Hegyi Ilona, hogy valamennyien zöld toaletten voltunk, de arról most nem fog irti, hogy ma este én el tudtam jönni a zöld utcai ruhámban, ő meg fekete földigérőben jelent meg, mert estélyre most az a divat.

Hát téved, kedves barátnóm, mert Hegyi Ilona ezt is megírja. Meg, mert most Szilveszter éjszakáján ugyanaz történt kedves zöld-utcalruhás klubtársnóm, ami a múlt szombaton. Ugyanaz. Valamennyi nő feketében volt. Mert igazán van magának, estélyiben ma az a divat, és jaj annak, aki... És hogy most az az egy bátor kivétel nem én voltam, hanem maga, az már nem változott a lényegen. Mert... mert itt jön az, amit olyan nehezen akarnak elhinni: Nem az a célom, hogy az én különös magamat hangsúlyozzam ki, hanem igenis az, hogy egy kicsit rávegyem bridzs- és tangó barátaimat arra, hogy élésebb szemmel nézessünk magunk köré. És mindezt szeretettel csinálom. Mindig mindenhol úgy indulok el, hogy ott ember-testvéreket fogok találni. Szenvédő és nehéz s mai életű testvéreket. De rossz a szemem s a képeket kicsit nagyítva és karikírozva hozza előm. Nem úgy, mint másoknak. És hát ez az egyetlen kis apró különbség, ami köztem és a többiek között van. És ezért van az is, hogy éppen én, én magam kell hogy hazajöjjelek, hol innen, hol onnan, de mindig testvérek közül, akiket szeretek, akiknek a legjobbat akarom és ahelyett, hogy agyba bujnék és jól kialudnám magamat, hát íróasztalhoz görbülök és írok egyetmást.

De ki mondhatná, hogy nem az emberszeretet vezeti kezemet, mikor ezeket az apró szatirákat írom? Mert hát, — ha már bakafantokodást emlegetnek, — legyen szabad egy mindenki előtt tiszteltetreméltó névvel hozakodnom elő, Kosztolányival, aki mindig a magyar nyelvvel kötődik.

Miért? Talán Kosztolányi nem szeretné az anyanyelvét, amikor minden erejével szépíteni, javítani akarja? Talán ő rosszindulatból igazítja helyre a hibásan beszélő és író magyarokat?

És eszembe jut Kacsó Sándor, aki vagy két évvel ezelőtt, egy kedélyes flekkenező asztal mellett ugyszólván minden mondatomban belekötött. Végül is már egy hatott a folyton ismétlődő javítgatás, mint a francia bohózatok ismert trükkjei: a kifejezéseknek a komikumig való agyonismétlése.

Bizony, így volt. És hogy mind rajtam mulattak, mind engem kacagtak, hát az nem esett jól az én szívemnek. Ugy bizony, nem szégyellem bevallani, jobban fájt, mint most a bridzs- és távrekordereknek az én cikkem.

De Kacsó helyesen tette, amit tett. És szeretetből. Erről meseyok győződéssel. És ha még egyszer el fog vetődni hozzánk, talán már nem fog javítanivalót találni magyar beszédemben. Vagy semmiesetre sem annyit, mint akkor. Én pedig örökre hálás leszek neki azért az estéért.

És én se kívánok egyebet, sőt még hálát se. Csak annyit, szerényen annyit, hogy higgyék el a jóhiszeműségemet...

— Időjárásjelentés. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint északkeleti légáramlás következik, lassu hősüllyedéssel. Helyenként köd. A déli részeken eső, vagy hó.

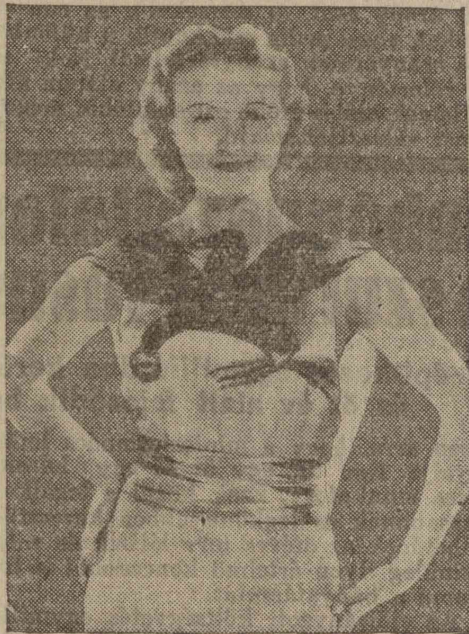
— Németellenes tüntetés Lisszabonban. Lisszabonból jelentik: Az éjszaka ismeretlen tettesek, valószínűleg munkások, letépték a lisszaboni német követtség hitlerista zászlóját és elégették. Azután nyomtalanul eltűntek a sötétben. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Csikban újra megjelent az adóvégrehajtó. Csikszereváról jelentik: Másfél hónapig pihent az adóvégrehajtó, most azonban újból dolgozik. A csikszerevári pénzügyigazgatóság szigorú körrendeletet küldött az összes csikmegyei jegyzőkhöz, hogy a hátralékos adókat tüzzel-vassal hajtsák be. A nagyobb tételek sorsa felől naponta telefonon érdeklődik a pénzügyek csiki dirigense. Megtörtént már az is, hogy a jegyzőt személyesen vagyoniilag tette felelőssé az adó behajtása miatt. Az adóvégrehajtók csapatosan lepik el a falvakat. Ha az iram nem lanyhul, Csikmegye minden második házában, adó miatt, rövidesen árverezni fognak.

ABLAK

Jól kezdődik az újév! — Akár a cseresznye, éppen úgy a szörnyeteg sem lehet el — pár nélkül. Alighogy a skóciai monstrum soha nem remélt idegenforgalmi konjunkturát eredményezett Loch-Ness térszoknyás polgárainak, már is érkezik hír Irországból, hogy a Shannon-folyó torkolatánál, Farbert városka lakosai szintén hatalmas tengeri mamutot láttak — amint apály idején habosra pacskolta a tenger, mert zátonyra került... A dolog kezd csakugyan nyugtalanító lenni. A loch-nessi öslényt ugyanis tegnap egyszerre, ugyanabban a pillanatban — egymástól 23 kilométer távolságban levő két különböző parton is látták... s London közepén transparens hirdeti, hogy a skót csodabestia mikor és hol jelentkezett utoljára. De nem is csak Anglia körül nyugtalanokdunk a szörnyek. A Times Szymkarai jelentése szerint Szicília mocsaraiban a vadászok csütörtökön több napos hajszát követően végre tényleg elejtettek egy gigantikus arányú gyíkot, amelynek csupán a feje — állítólag — három és fél méter hosszú. Szóval az új esztendő — szörnyinflációval kezdődik? Aki mindenáron oment akar, ám bibelődjék a problémával. Mozgalmas életünk elvégre eddig sem volt szenzációkban szegény. Bombamerényletek meg a dívatos terror mai szemcszedett stikliknek árnyékában csakugyan élénk színfolt lehet ma holnap még néhány szörnyeteg is, amelyekről épp olyan részletes tudósításokat fogunk elővezetni, mint például a Lindbergh-húzás-párról, amely legközelebb a déli Sarkra akar elrepülni. Mi azonban, sajnos, itt maradunk és a magunk szörnyetegeivel lesünk kénytelenek kacérkodni. Alig remélhető azonban, hogy erre felé gyíkok és mamutok bízár őszi támadnának újra életre. Inkább azt hiszem, régi mumusaink picsorgó kísértetei fognak ezután is handabandázni. Tacitus már Annaléseiben megállapította, hogy az embert tizenkilenc évszázaddal ezelőtt sem érdekelte semmi jobban, mint a szörny. S Loch-Ness polgármesterének van igaza, aki fényesórókkal világította meg a kikötőt, hogy a „fogalmat” jelentő idegenek — megfelelő világításban várassák a nem tulságosan szerepelni vágyó szörnyet.

A KÉK SAS LEJJEBB SZÁLLT...

Amerika új elnöke, Roosevelt, a nemzeti újjáépítés jelképéül a Kék Sas tette meg. Ha úgy vesszük, ez a szimbólum halálisan komoly valami, amely azt igyekezik jelképezni, hogy munka- és kenyérralkalmat igyekeznek teremteni az Unió többmillió főt számláló nincstelenjeinek. A Kék Sas azonban lejjebb szállt és diszító elem lett Linda Parker nevé fiatal film-színésznő estélyi ruháján. A büszke Kék Sas nagyon hatásos dísz a bájos misz gyönyörű vállán, de félős, hogy onnan nem is repül fel többé a gazdaságpolitika szürkébb és reménytelenebb horizontjára.

★ Eljegyzés. Reményi Irénke, Kézdiszentlélek és Kiss Lajos, Alsócsernáton, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— SEPSISZENTGYÖRGYI HIREK. Sepsiszentgyörgyi tudósítónk jelenti: Ilyefalva háromszéki községben a három Vida testvér az ünnepek alkalmából nagy mulatást rendezett. Részeg állapotban összevesztek, mire a legidősebb fivér biciklét rántott s Károly nevű testvérét hasba szúrta. Vida Károlyt veszélyes sebével a sepsiszentgyörgyi kórházba szállították. — Bálint Róza szentgyörgyi lakos feljelentette az ügyészségen Fogarasi Istvánt, aki őt — egy régebbi adóssága miatt — levélileg megfenyítette, amennyiben adósságát ki nem fizeti, házát levegőbe repíti. Az ügyészség megindította Fogarasi ellen az eljárást. — A városi major rövidlátást következtében kigyulladt. Az istállóba bezárt lovakat és marhákat az egyik

— Szóváltás — halál. Csikszereváról jelentik: A csikszerevári ügyészséghez érkezett csendőrségi jelentés szerint Todor András 33 éves csikborzsovai gazda újév napján szóváltásban keveredett Balogh Domokos legénnyel. Az alaposan beszesztelt székelylek egymásnak mentek. A verekedés során Balogh Domokos egy dorongot szerzett s azzal agyba-főbe kezdte püfölni ellenfelét, aki eszméletlenül terült el az utca közepén. Mire lakására szállították, kiszenvedett.

Az esetről értesített csikszépvízi csendőrség nyomban letartóztatta a gyilkost, míg az ügyészség a helyszínen a hulla felboncolását rendelte el.

Saitó japán miniszterelnök még egyévi békét engedélyez

London, január 4

Tokiói jelentés szerint Saito japán miniszterelnök feltűnő nyilatkozatot tett a külföldi újságírók előtt. A nyilatkozatban az az érdekes, hogy az évek óta véres hódító háborút folytató Japán miniszterelnöke ezalkalommal békés hurokat pengtetett és kormánya békeszándékát hangoztatta. Saito azon reményének adott kifejezést, hogy az új évben nem kerül sor világháborúra — azaz új világháborúra.

Rövidesen sor kerül a grivicai-pör fellebezési tárgyalására

Bukarest, január 4

Január hó folyamán kerül sor a szomorú emlékü grivicai események perének fellebezési tárgyalására a hadsereg revíziós bírósága előtt. Híre jár annak is, hogy az elitáltak ügyvédjei a Semmitőszékhez fordulnak és a hadbíróság ítéletét mint alkotmányellenest kéri megsemmisíteni. A védők szerint ugyan is az ostromállapot bevezetése és a sztrájkügynek a hadbíróság elé utalása törvény-, illetve kormányellenes volt.

Mégis meglesz a kisántant zágrábi értekezlete

Belgrád, január 4.

Zágrábból érkezett jelentések szerint a kisántant külügyminiszterek zágrábi konferenciája elsősorban a Népszövetség reformjának olasz javaslatával fog foglalkozni. Hír szerint a konferencia behatóan megtanácskozza az olasz javaslatot, de már eleve is azon az állásponton van, hogy nem enged semmi olyan álláspontot érvényesülni, amely Genf és a Népszövetséget egy szűkebb hatalmi csoport vezénylete, tehát a négyhatalmi érdekcsoport parancsnoksága alá hajtana.

Prágából már olyan hírek érkeznek, hogy a román kormány a prágai külügyminisztériumban lépéseket tett volna abban az irányban, hogy a zágrábi és január 8-ára tervezett külügyminiszeri találkozót halasszák el. Ezzel szemben Belgrádba ilyen megkeresés nem érkezett és így Zágráb, minthogy a halasztási ajánlatról hivatalosan tudomása nincs, változatlanul folytatja a kisántant konferencia előkészületeit.

— Hasszorulás, rossz emésztés, erős bomlási és erjedési folyamat a gyomorbélhuzamban, bélbaktérium- és gombaszavultság és természetesen „Ferenc József” keserűviz használata mellett visszafejlődnek.

— A póruljárt krakéler címmel nemrégiben beszámoltunk arról a sepsiszentgyörgyi incidensről, amelynek József Manó dr ügyvéd és Petke Béla megyei főtitkár voltak a szereplői. Petke Béla most annak a közlését kéri, hogy József Manó ő nem támadta meg orvul, nem antiszemita és nem krakéler és végül őt József Manó nem verte meg. Végül az sem áll, mintha házberrel tartoznék házigazdájának. Petke Béla írása tele van még ellenfélre vonatkozó sértő kitételekkel, amelyeket nem közlünk. Hátba kibékülnek, ami ebben a csunya világban uriemberreket egyetlen méltó gesztus volna.

Szerezzen buloraink minőségéről információt vevőinktől!

CIMJEGYZÉKET KESZÉSGEL KÜLDÜNK

SZÉKELY RÉTI
BUTORGYÁR R. T., TG.-MUREŞ
FIOKOK: BUCUREŞTI — BRAŞOV

K Ö Z G A Z D A S Á G

Caillaux csak tudja...?

Az új amerikai inflációs hírekkel szemben a francia sajtó szinte egyértelműen idézi Caillaux egyik néhány hónappal ezelőtt tartott beszédét. Ez a beszéd — így felidézve és felmelegítve — nálunk, Romániában is jótékonyan hathat. Itt is vannak hangok, amelyek egyre élesebben megnyilatkoznak a liberális kormány inflációellenes pénzpoltikájával szemben.

Caillaux ezeket mondotta:

„Ugyan hogy születethet újja a bizalom egy olyan Franciaországban, amelyben mindenki érzi, hogy az állam a nemzet anyagi erejéhez képest túlságosan nagy lábon él és ahol teljes joggal áll fenn az az aggodalom, hogy ez az aránytalanság a legnagyobb veszéllyel fenyeget.”

Tisztában vagyok azzal, hogy a szigorú takarékoság politikája, amelyre mi törekedünk, fájdalmas, noha nem szabad ennek a politikának szigorúságát túloznunk. De milyen eszközzel lehetne ezt a könyörtelenséget megkerülni?

Csak egy mód van. Inflációhoz kell majd folyamodni, vagy ha úgy tetszik, — és ez ugyanaz — a valuta leértékeléséhez. És mi más ez, mint a középosztályok vagyonának az elrablása, mi más, mint az összes tisztviselők letaglózása egy olyan megadóztatás által, amelynek súlyosságát senki sem tudja felmérni? Ezek kellenének aztán, amíg a fizetésekben beállott új ujjra kitölthető lesz.

De még ez a mód sem lehet végleges: a tapasztalat azt mutatja, hogy a pénz másodlagos leértékelését harmadik, azután negyedik leértékelés követi mindaddig, amíg az egész francia civilizáció össze nem omlik, mint ahogyan rombadott a római birodalom egy olyan adó-politika következtében, amely megsemmisítette a megtakarított vagyonokat és jövedelmeket.

Erdemes volt ezt a beszéd-részletet ismét idézni.

Az infláció ellenzőinek éppen úgy, mint a helytelen adó-politika politikusaiknak olvasni kellene.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kilépett a Tébéből

Budapest, január 4. Nagy feltűnést keltett az a hír, hogy a Tébéből egy néhány nagy budapesti magyar pénzintézet kilépett.

E jelentés szerint a kilépést a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kezdte meg, majd soron követte a Magyar-Olasz Bank is.

Hir szerint belső személyi és adminisztrációs differenciák támadtak a TEBE és az említett budapesti nagy bankok között és ez az oka annak, hogy ezek az intézetek ebből a szövetségből kiléptek.

A Foresta teljesen leállította gyimesbükküi üzemét

Gyimes, január 4. A Foresta Gyimesbükkön még néhány évvel ezelőtt ezren felüli munkást alkalmazott és 40–50 hivatalnoksaládnak adott kenyeret. A Foresta három év alatt ezt a hatalmas üzemét teljesen leszerelte és ma a nagy gyártelepen mindössze 15–20 munkás foglalkoztatódik. A tisztviselők nagyrészt áthelyezték a regátba, Ágasba, ahol a cég most nagyobb erdőkitermelésbe fogott.

Ezen a vidéken a Foresta már csak egyetlen üzemét, a barackosit tartja fenn. Egyébként Gyimesfelsőközben egyetlen megmaradt fűrészüzemében is végrehajtást vezettek a napokban. A végrehajtó a fiskus volt. A tulajdonos 80 ezer lej adóval volt hátralékban.

GYAPJUPIAC — FORGALOM NÉLKÜL

(Bukarest) Az ünnepekre való tekintettel a gyapjupiacok forgalma a héten világszerte minimális volt. Az irányszag és az árak továbbra is változatlanok maradtak. Budapesti jelentések szerint a napokban 100 mázsa borsodmegyei gyapju 1.80 pengős árral kelt el a helyi feladóállomás. Előveteli ügyleteket egyáltalán nem kötöttek.

Teljes tanácstalanság a dollár-kaoszban

Rooseveltnak most már alá kell értékelnie a dollárt,

mert csak így mentheti meg az állami költségvetés egyensúlyát

Amerika a korlátlan mennyiségű ezüst váltópénzt is bevezeti

Páris, január 4.

Az amerikai dollár-krízis legújabb jelentései azt bizonyítják, hogy az Egyesült Államokban e kérdésben most aztán igazán teljes a kaosz. Roosevelt jó szándékait nem vonja senki sem kétségbe, de azt állítják, hogy a teoretikusok, akik az elnöknek ebben az akcióban tanácsadói voltak, nem ismerték eléggé a praktikus életet s így előállított az a helyzet, hogy a spekuláció minden intézkedéseket nyugodtan kontrakarrirozhatta.

Az Agence Economique et Financiere párisi jelentése szerint 1934 elejére az amerikai pénzügyi körök nagy és mélyreható változásokkal számolnak. Ezekre a változásokra a pénzemberek azért számolnak, mert az amerikai állami költségvetés egyensúlyának helyzete óráról-órára súlyosabb és e percben már az a helyzet, hogy hosszabb lejáratú állami kölcsönkötvényeket a piacokon elhelyezni nem lehet. Amennyiben a dollárt most már az állam aláértékelné, ebből az aláértékelésből a kincstárnak nagy nyereségei származnának és ez az oka annak, hogy Rooseveltnek, ha nem is akarja, ehhez az utolsó lépéshez folyamodni kell.

A Journal of Commerce ez ellen a terv ellen már nem is tiltakozik és mindössze annyit kívánsága, hogy a dollár aláértékelése előbb történjék meg, semhogy az amerikai törvényhozó

testület összeül, mert a gazdasági életre nagyon káros lenne, ha a törvényhozás két háza ezekben a kérdésekben hosszú és mindenre kiterjedő vitát folytatna. A leghelyesebb — ha már a dolgok úgy állanak, ahogyan állnak — ha a törvényhozó testület befejezett tényekkel találják magukat szemben.

Minden valószínűség szerint — így írják az amerikai lapok — a törvényhozó testületnek az egész dollár-aláértékelési akcióban már csak annyi szerepe lesz, hogy engedelmet ad ahhoz, hogy az állam korlátlan mennyiségben ezüst váltópénzt is verethessen.

Nagyon érdekes és szervesen ide tartozik az az előadás, amelyet a Brain-tröszt tagja Warren professzor Philadelphiában tartott. A professzor szerint az egész aláértékelési és általában a Roosevelt-féle akciót megszünteti majd az a körülmény, hogy Amerikának nem marad más útja, minthogy visszatérjen az aranyalaphoz. Szerinte a jelenlegi pénz-krízist inkább az arany túlmagassága, mint az aranytartalmak elégtelensége idézte elő. Megoldást a tanár szerint csak az hozhat, ha vagy leszállítják az arany árárt, és mérsékelik az adósságokat, vagy pedig csökkentik a különböző aranyérmek aranytartalmát. Neki az a véleménye, hogy az arany alapon álló államok előbb-utóbb ezt az utóbbi megoldást választják majd.

A petrozsényi szénbányavállalat kap koncessziót a szurduki vasút kiépítésére

Az építkezés egymilliárdba kerül és öt év alatt fejeződik be

Petrozsény, január 4.

Megemlékeztünk arról a nagyszabású munkatervről, amelyet a kormány programba vett a Zsilvölgyében. A livázni-bombesti vasútvonal kiépítéséről van szó, amely Erdély déli részét fogja összekötni az okirállyal a harminc kilométernyi hosszú Szurduki-szoroson keresztül.

Ennek a vasútvonalnak a kiépítését, mint ismeretes, már évekkal ezelőtt megkezdtek, de aztán abba is hagyták, mert nem volt pénz a munkálatok folytatására. Három évi szünet után most újból megkezdik a munkát, még pedig ezúttal az erdélyi, illetve a zsilvölgyi oldal felől. A vasútépítésre a Petrosani szénbányatársulat kap koncessziót, a mint a tervek elkészülnek és a minisztertanács letárgyalja azokat. A szénbányatársulat megfelelő műszaki személyzettel és műszaki felszereléssel rendelkezik, úgyhogy a munka azonnali megkezdésének semmi akadálya nem volna.

Amint értesülünk, három terv áll ké-

szben arra, hogy a minisztertanács letárgyalja. Egy tíz, egy öt és egy három éves munkaterv. Ezek közül a legalkalmasabbnak és legkönnyebben keresztülvihetőnek az ötéves terv látszik és valószínűleg ilyen értelmű koncessziót is fog kapni a bányatársulat.

Az előirányzott költségvetés egymilliárd lej, vagyis ötévre felosztva, évi kétszázmillió lejbe fog kerülni a vasútépítés. A munka nagyságára jellemző, hogy a Szurduki-szoros vonalszakaszán több mint husz alagutat és viaduktot kell építeni, tehát igen nehéz terepet kell megoldozni a vasút számára.

A tervek készen vannak és az előkészületek is megtörténtek a munka megkezdésére, amely azonnal meg is fog indulni, mielőtt az enyhébb idő bekövetkezik. Hogy milyen nagyszámu műszaki személyzetet és munkást fognak beállítani a vasútépítés munkájába, azt egyelőre nem lehet pontosan tudni, de mértékadó vélemények szerint — tavaszra nem lesz egyetlen munkanélküli a Zsilvölgyében.

1200 millió francia frank költséggel:

Tengeri hajók részére is hajózhatóvá akarják tenni a Dunát

Bratianu Dinu Párisban kezdeményezte az akciót

Bukarest, január 3.

Most derül ki, hogy Bratianu Dinu pénzügyminiszter párisi tárgyalásai során nagyon érdekes és gazdaságilag fel sembecsülhető kérdésekről is tárgyalt. Így a többek között arról a grandiózus tervről tárgyalt, amely a Dunát tengeri hajók számára is hajózhatóvá akarja tenni. Ennek a tervnek megvalósulása valamennyi dunai államot érdekelné, de elsősorban

Románia számára jelentene fe' sem becsülhető gazdasági lehetőségeket.

A tervek szerint a Duna mélyebb kotrását a nemzetközi Duna-Bizottság venné a kezébe. A Dunán ma a körülményekhez képest csak kicsi hajók hajózhatnak, ez a terv ezzel szemben azt akarja megvalósítani, hogy a Dunára a nagy tengeri hajók is bemelessenek és azon felhajózhassanak.

A WASHINGTONI KORMÁNY LE AKARJA FOGLALNI AZ AMERIKAI JEGYBANKOK ARANYKÉSZLETEIT

Lapzártakor érkezett jelentéseink szerint a washingtoni kormánynak az a szándéka, hogy lefoglalja az amerikai Jegybankok egész aranykészletét, amelynek értéke mintegy 3.75 milliárd dollár. Az így lefoglalt aranykészletek birtokában ötvenszázalékra csökkentik a dollár árfolyamát és a kapott nyereség alapján megfelelő mennyiségű bankjegyet bocsát ki.

A Jegybankok természetesen ellene vannak ennek a tervnek és erkölcsileg is megengedhetetlennek tartják aranyvagyonuk lefoglalását.

A kincstári hivatalnak ezzel szemben az a véleménye, hogy az aranykészletek lefoglalása most már elkerülhetetlen. Egyébként ugyanez a hírforrás azt jelenti, hogy Roosevelt a kongresszustól felhatalmazásának kibővítését kéri. Ezáltal alkalommal olyan általános jellegű felhatalmazást követel Roosevelt, amely őt valóságos gazdasági diktátorrá teszi.

Amerikai politikai körökben semmi kétség aziránt, hogy a kongresszus Rooseveltnek azt a diktator felhatalmazást is megadja, amely esetben az aranymentiség lefoglalása azonnal bekövetkezik.

A jelentések szerint Bratianu Dinu pénzügyminiszter párisi tárgyalásai során 1200 millió franknyi kölcsönt ajánlott fel arra az esetre, ha a tervet megvalósítják. Tekintettel arra, hogy ezt a hatalmas kölcsönt a dunavölgyi államok mindegyike garantálná, a pénzügyi faktoroknak nincs kétségük aziránt, hogy a kölcsön lejegyzése is sikerülne. Egyébként is a kölcsön felvételéhez a Duna-Bizottság a Népszövetség beleegyezését is ki akarja kérni. Arról is beszélnek, hogy a kölcsönhöz a Népszövetség nemcsak beleegyezését, hanem protektorátusát is megszerzi.

Ezzel az akcióval egyidejűleg az összes dunahajózási társaságokat fuzionáltatni akarják, hogy a Duna kimélyítésének akcióját így közös vezetés alatt és hamar végrehajtassák.

Az akció eredménye esetén Galacban Csehországot szabad kikötőt kapna, ami nemcsak Csehországnak, de Romániának is nagy érdeke volna. A cseh szabad kikötő esetén egész biztos, hogy Romániának Csehországra irányuló haladó exportja lényegesen megjavulna.

A közgazdaság hírei

A LENGYEL IMPORT-KÉRVÉNYEK (Bukarest) A kereskedelemügyi miniszter közli, hogy a Lengyelországból való import kérvényeit január 15-ig kell benyújtani. Csak az ezen időpontig benyújtott kérvényeket intézik el a lengyel kontingens terhére.

A CSEHORSZÁGI NAPRAFORGÓ-EXPORT AKADALYAI (Prága) A cseh kereskedelemügyi miniszter rendelkezése szerint a Csehországba szállított napraforgómagnak csak egy része kap engedményeket. Az engedmények feltételére és mértékéről a külkereskedelmi hivatalok adnak feloilágosítást.

MÁR CSAK 43 MILLIÓ A NÉMET KÜLKERESKEDELEM AKTIVUMA (Berlin.) A német külkereskedelem aktivuma novemberben különösen érték tekintetében hanyatlott. Főleg az Egyesült Államokba és Oroszországba irányuló szállítások csökkentek. A mérleg 43 millió márkával aktív az októberi 98 millióval szemben.

„Marsch weg, Jüdin! Die nächste bitte...”

Irtá:
MIKES IMRE

Páris, január 4.

A legújabb kor égető tudományos problémájának látszik az a kérdés, hogy vajon ismerte-e Mózes a lőport, vagy sem? Eddigi fogyatékos ismereteink odavallottak, hogy a kinaiak már néhány évezred előtt is tudtak robbantani ugyan, de a lőpor igazi feltalálója egy Schwartz Berthold nevű szerzetes volt. Az újszerű német tudományosság azonban elégedetlen a lőporral ezzel a kurta történelmével és ezért a „Német Kulturkamara” bőkezű támogatásával idevonatkozólag új könyv jelent meg a piacon. Ötszáz nagyformátumu oldal, 22 színes képmelléklettel, egészvászonban, 15 márka. Címe: Világ, Isten és Ember. Szerzője, ez ugyan egészen mellékes, Johannes Lang ur, Egelsbachból.

Ami ez az 500 oldal a lőporra vonatkozólag mond, azt mi hat sorban, a fejezetek címeinek egyszerű ideiktatásával, hiánytalanul visszaadjuk:

— A hébernek is ismerték a lőport. — Mózes robbantóanyagot gyártott. — Mózes saláimtelepeinek helyzete. — A frigyláda, mint robbantóanyaglaboratórium. — Aron két fia légberopul. — Jericho falainak felrobbantása.

Ennél többet nem kell tudni arról, ami a „Világ, Isten és Ember”-ben a lőporra vonatkozik. Ellenben annál figyelemreméltóbbak, megrendítőbbek és szenzációsabbak, sőt korszakalkotóan megdöbbentőek Johannes Lang ur egyéb felfedezései. Ezekre vonatkozólag a kötet reklámszavai a következőket árulja el:

„Kétségbevonhatatlan igazolása, hogy a keleti fajok (a zsidók is) emberálatokkal keveredtek. Az emberálatok assyriai képeit megtalálták az ásatásoknál! Új megismerések a fajok keletkezéséről kapcsolatban!”

Igy a külső reklám. S ha most még néhány sort elolvassunk magából a könyvből is, akkor teljes egészében előttünk áll a német tudomány legújabb, 500 oldalas forradalma (egészvászonban):

„A fehér faj létezését isteni teremtesnek köszönheti. Ez a faj nem fejlődött, hanem azonnal a legfelsőbb tisztaságban és tökéletességben keletkezett. A jelen mű bizonyítja a nép előtt, hogy az ember és állat között állott emberálatok is emberi arcot hordoztak és ezeknek vére még sok alacsonyabb fajtában, mindenekelőtt a zsidókban, kimutatható.”

Sőt, nemcsak a vérben mutatható ki, hanem a testen is, amennyiben az emberálatok mai leszármazottai — mindegyikük a zsidók — farkot hordanak.

„A mi korszakunk farkas embereinek a fajok 5, 6 vagy több gyűrűs testcskéből áll, 25 centiméter hosszú, puha, hajlítható, a hátgerinc végéről csüng alá...”

Rémélni kell, hogy az olvasó nem kívánja bővebb ismertetést az egészvászonba pakolt körtünettanból. Hiszen ugysem az a jellemző és fontos e könyvvel kapcsolatban, amit Johannes Lang gondolt, ír és felfedez. Hanem azok a sorok, amelyekkel Rust kultuszminiszter ezt az elméletét az iskolák figyelmébe ajánlja:

„A könyv a XX. század legmerészebb alkotása. Nemcsak világképünk tökéletes átváltoztatását, hanem fajunk lelki műveltségének alapvető megújulását jelenti.”

Igy a kultuszminiszter. A Rust!

Az iskolák legfőbb gyámola. A jövő nemzedéknek, a német szellemiségnek diktátora.

Egy közoktatásügyi miniszter 1933-ban. Máglyán égette el Zweig-et, France-ot, Voltaire-t, Sinclair-t, Einstein-t, hogy helyet szorítson az iskolákban Johannes Lang-nak.

Aki felfedezte, hogy a zsidóknak 5, 6, 7 gyűrűs testcskékből álló farkuk van.

A német kultúrának ez az évezredekre szóló, 500 oldalas leleplezése nemzetközi bonyodalmakat okozott. Az izraeliták ugyan nem haragudtak meg, noha Johannes Lang felfedezését követőleg a „Deutscher Blindenverein”, azaz a vakok egyesülete a nem-árja vakokat kizárta sorából, arra a helyes álláspontot helyez-

kedvén, hogy egy zsidó vak nem lehet igazi világtalan. De miután a zsidók a kizárás ellenére sem nyerték vissza szemük világát, az árjak pedig eo ipso vakok maradtak, komolyabb következmény a „Blindenverein” elhatározásából nem származott.

Ellenben Afrikában súlyos társadalmi és politikai ügygé dagadt Johannes Langnak az a kultuszminiszterileg támogatott elmélete, hogy „a fehérek isteni akaratból teremték, a többiek pedig fejlődtek”. Hogy pontos legyen, erre vonatkozólag ideiktatam a VDZ-Büro hivatalos jelentésének szószórinti fordítását:

„Libéria néger szabadállam kormányának diplomáciai képviselője útnak indított jegyzéket nyújtott át a német kormánynak a fekete faj lebecsülése miatt... Ha a német kabinet a fekete faj egyenértékűségét el nem ismeri, Libéria szabadállam kénytelen lesz a német kereskedőket kiutasítani, tevékenységüknek kényszerűen véget vetve...”

Ez bizony ultimátum! Rust kultuszminiszter azonban nem olyan legény, aki megijedne. Különösen akkor nem, amikor a messze Afrikában erősen megoszottak az álláspontok. Ugyanis, amint erről a „Deutsche Kolonialpost” értesíti a világot, a togo-néger, számszerűen 50 ezren, akik meglehetősen művelt állagot képeznek, mert már csak a legkivételesebb esetekben fogyasztanak misszionárius-pecsenyét, náci-álláspontot helyezkedtek. Eddig ugyanis az volt a közhírt, hogy a libériaiak és a togoi fajtestvérek, miután mind a ketten feketék, göndörhajuk, tömpeorrúak. Most azonban a togoi ki nyilatkoztatták, hogy a libériaiakat megtagadják, miután egyedül ők, a togoi az igazi néger. A többiek csak negroidok. Nem teremték, hanem fejlődtek.

Van tehát egy néger faj, amely már „születéstől” legfelsőbb feketeségben és tökéletességben” jelentkezett, a togo és van egy fehér, amely már „születéstől” legfelsőbb tisztaságban és tökéletességben” állott elő, az árja.

A többi család. Keveredés. Fejlődés. Ámítás. Népbőlönítés. Kézügyesség. Kantonák, őrmestertől lefelé, a felét fizetik...

Hogyan néz ki az a közoktatás, amelynek Johannes Lang az apostola, a lángesz és Rust a minisztere?

Legyünk ismét autentikusak. Erre a kérdésre gróf Sforza, a volt olasz külügyminiszter a „Journal des Nations”-ban így válaszol:

„Unokahugom a nyarat Württemberg egyik várában töltötte. Grófnői titulusa köpetkeztében gyanútlanul látogathatta az iskolákat, amelyek érdekelték. Dél előtt a gyerekek sorba állottak az iskolakintinnál, ahol csésze tejet s darab kenyert adtak nekik. Ha egy zsidó lányka jött sorra, az igazgató, aki a tejet a tálcán a kezében tartotta, rákiáltott: „Marsch weg, Jüdin! Die nächste bitte... E jelenet naponta ismétlődött. A zsidó gyermekeknek be kellett állaniuk a sorba. Ki kellett kezüköt nyújtani a csésze után... A keresztény gyermekeknek naponta még kellett nézniük e jelenetet, hogy tudják, mint kell bánni egy zsidóval, ha éhes s enni akar!”

Az érzelmileg így előkészített keresztény gyermekek szellemi táplálékáról, a Rust—Lang-féle pedagógia keretében, felvilágosít bennünket az „Adolf Hitler, der Retter” című iskolakönyv néhány szemelvénye:

„Hitler egyesegyedül egy francia tisztet és 15 közlegényt ejtett foglyul a háború idején...”

A könyv első kiadásában még angol tisztről és angol bakákról volt szó. Időközben Berlin és London viszonya megjavult s így az angolokat franciákra cserélték ki. Egyébként a Nagy Frontharcot, amint a mű 6-ik, 9-ik és 14-ik oldala elárulja, egyetlen Isten küldötte a földre: „Miközben alkotott, újból és újból hallotta, amint egy Magasságos a fülébe súgta, mit tegyen... Ő mintegy prófétai látnoksággal tudja előre a követ-

kező év feltartóztathatatlan eseményeit...”

S mi ez iskolakönyv konkluziója? „Akkor felszólította a kormány az összes németeket, hogy egy nap a zsidók üzleteit kerüljék... stb.”

Bővebben és hosszabban a tisztálatlan fajok gyűrűs farknyulványának, a togo-néger faji fensőbbiségének, a zsidó vakok kizárásának és a württembergi igazgató, Marsch weg, Jüdin!-jének iskolai anyagával majd a jövőbeni kor erkölcs- és a kulturtörténete foglalkozik. A napi krónikás részére, aki csak futólag foglal-

Borzalmas áradás Kaliforniában

Los-Angeles viz alatt

Los-Angeles, január 4

Kalifornia újévi ajándéka borzalmas áradás volt, amelyet a napokig tartó özönvízszervi felhőszakadás okozott.

Az áradás Kalifornia egész területére kiterjedt, Los Angeles, viz alatt áll.

kozhatik e jelenségekkel, a III. Birodalom gondolati és érzelmi forradalmának bírálatát már megalkotta egy német költő, közel 100 évvel ezelőtt, az 1849-es esztendő szennyes, fajtalan, destruktív forradalmának lázában:

„Aesopus idejében az állatok beszéltek, Gondolkodtak, művelődtek, szórakoztak, zenéltek.

De ekkor eszükbe jutott hirtelen, Hogy aki nem tart fajához, hittelen. Dörmögni akarok ismét! — szölt a medve, Üpöltésre támadt a farkasnak kedve. Éljen a bégetés! mond bárány, a mulya, Csak aki ugat, derék! — így vélte a kutya, S elmaradtak tőlük az emberi szavak, Bögtek és lettek ismét dűvadak.”

Pssz! Ne tessék elárujni, hogy a költőt Franz Grillparzernek nevezik. Még máglyára vetik a szerencsétlent!...

Kökereszt

Ketten írták a B. L. és Népujság legújabb, szenzációs ajándékregényét

Brassó, január 4.

A B. L. sorrendben negyedik, január havi ajándékregénye Erdély és Románia magyarsága számára minden bizonnyal több lesz, mint irodalmi meglepetés.

Uj regényünk nagy és fontos eseménye lesz Erdély irodalmi életének s amikor ezt leszögezzük, tudjuk, hogy több okunk is van erre a megállapításra.

Talán azzal kezdhetnők, hiszen a B. L. szerkesztőségéhez és kiadóhivatalához az a körülmény hozza ilyen közel a januári ajándékregényt: annak szerzője a lap kitűnő belső gárdájának nem is egy, hanem két munkatársa.

Már ez egymagában is felhívja a figyelmet és felkelti az érdeklődést az új ajándékregényre. Az erdélyi irodalomban még alig volt példa arra, hogy egy regény két írónak a neve alatt hagyja el a sajtót. A januári ajándékregénynek már ez az egyetlen jellemző sajátossága is nem mindennapi érdekességet kölcsönöz.

De ez csak külső érdekessége a már szedés alatt álló regénynek. Igazi jelentőségét, súlyát és értékét a nagyszerűen megírt, megírt és feldolgozott téma adja meg.

A téma — erdélyi.

Szögezzük le azonnal: az új ajándékregény tárgya tulajdonképpen nem is irodalmi, nem is esztétikai téma, mert nem az írói leleményesség, nem a meglátás egyéni volta, nem a feldolgozás frappáns elevevénye adott életet a témának könyvalakban, hanem maga az élet, amely közbülső egykedvűséggel emel fel és ejt el nemcsak egyeseket, de egész tömegeket.

A regény témáját tehát maga az élet ajándékozta az erdélyi irodalomnak. Ugy adta, szinte önként. Már régóta, talán évtizedek óta áll ez a téma a maga változatlan nyersességében, ordító és jajgató meztelenségében s csak a körülmények szerencsés találkozására kellett megszülesse, hogy az élet nyersanyaga az irodalmi megnyilatkozás kifinomultabb, tökéletesebb és markánsabb formájában jelentkezzen.

Sőt, tovább megyünk: szomorú az élet, az erdélyi magyar kisebbség számára, hogy a téma — irodalmi téma, irodalmi feladat lett, holott inkább azoknak kellett volna már régen kézbe venniük, akik annyiszor és olyan hangosan hirdetik a magyar kisebbségért érzett aggódó szeretetüket.

Mert ez a könyv azokról a székely eselőlányokról szól, akiket az otthoni nincstelenség kiszakít a szülői háztól, elűz a szülőföldről és átléptek Bukarestbe, ahol talán még megnyílik a kenyérkereset forrása. Valamikor Bukarest Eldorádója volt a dolgos, szorgalmas, becsületes és tiszta székely lányoknak. Valamikor... De ez nagyon rég volt. Ma már Bukarest, az ország ragyogó fővárosa, — bármilyen fájdalmas is ez a megállapítás, de le kell írunk, — az a terület lett, amely biztos fizikai és erkölcsi zülléssel, borzalmas pusztulással fenyeget, szinte kivétel nélkül, minden odavetődött maroszekei, csiki, udvarhelyi és három-

széki leányt.

A székely leány már ugyanaz Bukarestben, mint valamikor Oroszországban, a cárizmus utolsó, haldoklásában is fényes évtizedeiben a — vengerka. Csak éppen annyi a különbség, hogy a nevük Bukarest fertőjében nem vengerka, hanem ungurajka. S a sorsuk, amely eddig senkinek sem fájt, talán rettenetesebb és borzalmasabb, mint a vengerkák sorsa. A vengerkákat még ma is a romantika színes fátolyán keresztül látjuk: Az ungurajkát Erdély, még nem ismeri.

A B. L. új ajándékregénye lesz az első szerény, de bátor kísérlet arra, hogy ezt a gyökereig magyar kisebbségi és rendkívül súlyos szociális problémát, előítélettől mentesen, megvilágítsa.

Ez ad hatalmas súlyt és jelentőséget a regénynek.

Virágzó szépségű, fiatal székely leány során, vergődésén, örömein és szenvedésén keresztül rajzolja meg azt a rövid, vagy hosszú utat, amelyet a székely leány szinte végzettszerű kikerülhetetlenséggel megtesz, amíg a bukaresti külvárosok fertőjébe magába nem rántja életében is halott, kiátkozott, mindenkitől megtagadott szerencsétlen páriának. Csak egy székely leányról szól ez a könyv, de az az út, amit megtesz a tiszta szőttekruhától a külvárosi örömtanyák rikító selyemrongyáig, az majdnem minden Bukarestbe vetődött székely leánynak tragikus, végzetes útja.

Nem is olvasmány, nem is szórakoztató lektűr lesz csupán az új ajándékregény, hanem a kisebbségi élet egy eddig észre nem vett frontjának megrázó hadijelentése.

Ennyit egyelőre a regény témájáról és problémájáról. Igazi erdélyi probléma!

Az erdem azért, hogy az életnek ezt az ismeretlen területét felkutatja és adatait a riporter éles szemével, egyszerű színtárral összegyűjtötte. Huszár Emil, a B. L. bukaresti szerkesztőségének talentumos, fiatal belső munkatársát illeti meg. Az ő gazdag és színes anyagát Finta Zoltán az erdélyiszerte ismert író és hírlapíró, a B. L. és N. U. szerkesztőségének belső munkatársa formálta olyan szerves egésszé, amely regény formájában az élet mély és komor tárlatait nyitja meg, sodróerejű eseményen és élet legmegrázóbb drámáit is emberivé szőpítő meleg derű, bölcs emberszeretet prizmáján keresztül.

Amikor ennek a sokszorosra érdekes és nagyvonalú kisebbségi regénynek közeli megjelenéséről hírt adunk, egyúttal azt is mondjuk, hogy olvasóink, akik szeretetükkel és ragaszkodásukkal eddig is bebizonyították célkitűzéseink helyességét, ezúttal nemcsak gonduló olvasmányt, hanem nagy és súlyos élmény erejével ható alkotást kapnak Finta Zoltán és Huszár Emil közös regényében.

A regény címe:

Kökereszt.

Attól a kökeresztől, amely Bukarest Dandesti nevű hírhedt külvárosában egy kis tér közepén áll s szimbóluma mindannak a sok-sok tragédiának, drámának, szörnyűségnek, amely Bukarest alvilágában lejátsszódik.

Dees - DÉS - Dej

A történelmi múlt ott ül a város homlokán. A város homloka pedig az a dombszék, amelyen a református templom emelkedik karcsúan és tisztelőt parancsolóan a város fölé. Ez a templom rögződik emlékezetembe a legjobban, ha vendégként látogatod meg a várost. Ez a tempom több mint maga a város, bár DÉS megyeszékhely volt régebben is s az most is. Forgalmi is van elég. Régebben gazdag is volt s elég természetes központot adott a szamosmenti mágnásvilág vidék és fényes életének. Ennek ellenére is kisváros maradt. Tulajdonképpen a szomszédságában volt Kolozsvár s ahogy a közlekedés a régi módjaitól a kezdetleges vasúton keresztül a mai motorosokig, az egykori gépkocsiktól a mai rendszeres autóbusz-közlekedésig jutott, úgy szivta el Kolozsvár egyre fokozódó iramban DÉS központosságát.

DÉS a hintó-korszakban lehetett igazán nagy.

És akkor még teljesen magyar is volt. A mágnásvilág azonban jobbágyvilágot is jelentett s a főuraknak alázatos, engedelmesebb jobbágyokra volt szükségük. Ebből a szempontból jobb anyag volt nekik a román, mint a magyar. Aztán a vidék főuraknak szükségük volt azokra is, akik a nyersanyagoknak csengő aranyra való felcserélésében a „piszkos” munkát végezték. Szükség volt azokra, akik a birka bőrért és gyapját már akkor kifizessék, amikor az állat még magán hordja s akik a lábán álló termésre is adnak előleget. A „zsido”-ra is nagy szükség volt, mert a zsidó hozta a kereskedelmi életet és a fürgeséget s volt olyan ügyes, hogy fel tudta venni a versenyt a szamosújvári örményekkel.

Igy alakult ki a Deesből DÉS, az a világháború előtti pezsgő élénkségű, dúz kereskedelmi város, ahonnan nyers anyaggal telt vagonok száguldoztak Európában minden részébe s ahol a szellemi élet is szabadon, lendületesen ivelt előre.

Aztán „elsótalanították” DÉS-t. A továbbiak során megmagyarázzuk majd, hogy ezt a kifejezést a szó valódi értelmében kell venni. A gazdasági élet hullámzásából, vagy inkább viharaiból kialakult a mai „Dej”, amelynek ugyanakkor megvannak a maga jellegzetességei. De él még a régi Dees is: rögzíti, köti a város homlokán épült hatalmas, gótikus templom, amely ebben a pillanatban még nem pusztán műemlék...

Régebben: A só, selyemhernyó, virágzó kisipar, szesz, majd a feketeszesz. — Most: Semmi

A só volt a legrégibb és leghűségesebb barátja DÉS-nek. Még a „deesi” korszakban, sőt talán már azelőtt hozta a lakosoknak azt a szerencsét, amit azóta is sokszor visszaszámolnak. A sóútjakom lomhán de sürtien usztak lefelé a Szamoson, le egészen Szolnokig. Ez a sószállítás alakította ki a belső-, külső- és közép-Szolnoki földrajzi meghatározásokat s ezért kapta a megye is a régi Szolnok-Doboka nevet. A sószállítás kiváltságokkal is járt s pénzt is hozott.

Más helyzeti előnye is volt DÉS-nek. Három, sőt szinte négy gazdag völgy torkolatában ragadt meg annakidején. Nemcsak termelő, hanem átjáró és közvetítő hely is volt. Bármilyen fogott, sikert ért el. A sóbányászás jelentősége idővel és a történelmi változásokkal halványult ugyan, de jött helyébe a selyemhernyótenyésztés, majd a híres timár-székelykaszár. És ezeken felül, szinte már csak ajándékban, az amit a föld felülete adott terményekben és állatokban.

„Dej” hozta a válságok korszakát. Először a környék sóbányáiban állott meg teljesen az élet. A kitermelt só felgyűlt s eladni nem lehetett. Aztán a kisipar vértelenedett el, a gazdasági nehézségek miatt. A selyemhernyótenyésztést is elsöpörte az új idők vihara. Csak az maradt meg, amit eddig pótléknak, ajándéknak tekintettek. Eleinte ez is dúz aratásokat hozott. Tojás- és baromfi-szállítványok indultak DÉS-ről a külföldre. Nemcsak a közigazdászok, de a nagyközönség is tudja már eléggé, hogy ezt a megélhetési lehetőséget hogyan és milyen eszközökkel folytatták meg. A rendes, becsületes megélhetési lehetőségek kimerültek. A gazdasági élet azonban még egyszer s utoljára fellángolt ezen a vidéken.

Jött a szesz. Előbb a törvényes szesz. Aztán jött a feketeszesz, amelynek

egyik központja éppen DÉS volt.

Most mi van? Most semmi nincs. DÉS és környéke mindenből kifogyott. A föld van még, az a föld, amely a mindennapi talán megadja, Szegénység van és elárulás. Élni azonban így is kell és azoknak is kell, akiknek földjük nincs.

A zsidóknak nincs földjük. Viszont megvannak régi kereskedelmi összeköttetések. Máramarosra szöktek. Beszélnek, hogy DÉS „azért most is közvetítő hely”, csak nem mondja hangosan. Halkan és titokzatosan mondja az apró kávéházi asztalok mellett, ahová nagykabáthban ülnek be az emberek egy-két szóra, javarészt suttogó szóra.

A dési kávéház nagyon hasonlít a máramaroszi kávéházakhoz...

DÉS gazdasági erőforrását, — ha ugyan annak lehet nevezni, — ezek a máramaroszi jellegzetességek kávéházi suttogások adják. Ha igaz. Mert ez természetesen csak feleletlen híresztelés. Olvanféle is lehet, mint mikor a válságba jutott kereskedő indít el magáról titokzatos, de biztató üzleti híreket...

Ime, ennyire van ma DÉS-nek — gazdaságilag.

Együtt az öregek és a fiatalok — a „Kisakadémiában.” Új társadalmi és szellemi liktetést akar a leszegényedett DÉS leszegényedett magyarsága

Kétségtelen, hogy DÉS magyarsága élni akar. Számonvette a helyzetet, megállapította az okokat, amelyek hatóerőként szerepeltek, de számonvette a lehetősé-

geket is, amelyek alapot nyújtanak valamilyen új élet kezdésére. Érdekes és figyelemreméltó jelenség ez. Azok, akikről DÉS magyarságának életéről felvilágosításokat kérhatsz, szinte az ujjukon számolják ki, hogy mi volt, mi van és mit lehet a jelen körülmények között még tenni.

A másik érdekes jelenség az, hogy az öregebb korosztály és a fiatalok egyformán látják a dolgot s egymást támogatva, egyirányban kezdték el a kulturális munkát. Mintegy két év óta — ez az egyhangú vélemény — megpendült a magyarság társadalmi akarata, hogy a petyhüdt erőket műveltségi élettel hozza működésbe újra. A legújabbban felsejövő fiatalok igényelték ezt a munkát s az öregek készségesen engedtek a fiataloknak. A szervezkedésre az egyházi keretek nyújtottak törvényes lehetőséget, de a kulturális mozgalmak egyházközséget mindjárt a legelején elvként mondották ki. Kovács László református esperes tömörítette először a főiskolások és a nagyobb középiskolai diákokat az IKE keretei közé s megalkotta ott nekik az ugynevezett Kisakadémiát, amire komolyan büszkék az emberek DÉS-en s nem is ok nélkül, mert mióta ez a Kisakadémia dolgozni kezdett, azóta megteltek élettel a többi egyesületek is. Most valami áldásos versengés folyik a nélkül, hogy a szembenállásnak a legkisebb jele mutatkoznék. A Kisakadémia irodalmi és történelmi előadássorozatot rendezett s pályadíjakat tűzött ki a megye legégetőbb kérdéseinek szakszerű

kidolgozására. Az elmúlt télen Arany János ünnepélyt tartott, irodalmi törvényszéket rendezett s beindította a falumunkát. Nyáron a fiatalok egyrésze „táborozást” tartott Domokos községben s valósággal meghódította ezt a falut magának. A domokosiak azóta szorgalmasan látogatják DÉS-en a „fiukat”, sőt kedveskedtek is nekik egy szindarabbal, amit meglepetésként maguk tanultak be és mutattak be DÉS-en. A táborozásnak az az eredménye lett, hogy DÉS és Domokos község magyarjai nagyon összebarátkoztak, a városi fiúk pedig nagyon megtanulták becsülni a falusi magyarokat. Megtérítették DÉS-t községet is. Ez a község nagyon elkeseredett és nagyon elvadult volt s már ott tartott, hogy társadalmilag, politikailag és egyháziilag meg akarta tagadni magyarságát. Látogatni kezdték a falut, előadásokat tartottak nekik s — DÉS-e megjavult. Most kevesebb a korcsmázás és a késelés, nagyobb az áldozatkészség, és az összetartás DÉS-e magyarjai között. Jó példa ez arra, hogy a falu és a város közlekedésének kétségtelenül nagy kérdését DÉS-en jól fogták meg s nemcsak beszélnek róla, hanem cselekszenek is.

A Kisakadémia rendezte meg az elmúlt nyáron az első népművészeti és háziipari kiállítást is, amely egy héti tartott s ezalatt a hét alatt közel ezer látogatója volt. DÉS a kiállítás óta tudja, hogy a széki varrottások Erdély népművészeti remekei közé tartoznak, lehet dicsőkedni velük s érdemes dolgozni azért, hogy ez a népművészet megmaradjon, sőt megizmosodjék.

Festőiskolája is van DÉS-nek Szopos Sándor vezérése alatt évek óta szép eredménnyel dolgozik a dési városi festőiskola

Ez is olyasvalami, amiről nem igen tudnak Erdélyben, pedig él és dolgozik, sőt már multja is van. Létét természetesen annak köszönheti, hogy véletlenül van DÉS-nek egy kimagasló festője, Szopos Sándor. Szopos Sándor azonban nemcsak festő, hanem lelkes ember is, aki mindent, amit tud, szeretne megosztani másokkal. Egyéni kezdeményezéssel teremtette meg a festőiskolát, amely ma már városi intézménynek számít s látványos szilárdan áll, mint a kolozsvári állott, amíg még sikerült ott tartani.

Szopos Sándor annakidején az állami gimnáziumban ült fel sátorfáját, itt azonban — ha DÉS városi hatóságai nem is — a felsőbb hatóságok nem engedték gyökeret verni. Néhány évi hanyódlás következett. Egyideig még a városháza üléstermében is állomásozott a festőiskola műterme. Ez a konok kitartás aztán azt eredményezte, hogy a város nemcsak megszokta, hanem értékelte is a festőiskolát s amikor a városházáról ki kellett költözködni, az akkori polgármester kötelességének érezte, hogy valahol más helyet biztosítson neki. Jégpályát és korcsolya-házat épített a város s ennek az emeletére (félemeletre) Szopos Sándor ajánlatára műtermet képeztek ki, ahol a festőiskola tovább folytathatta működését. Azóta a város gondoskodik róla. A város ad ingyen műtermet, fűtést és világítást, sőt jelenleg évi 15 ezer lejcs támogatást is. A növendékeknek havi 100 lej kell fizetniük, de a város nem nagyon erőszakoskodik, ha a szegényebbek elmulasztják a fizetést. Az iskolának egyébként inkább nyáron vannak növendékei, de a téli létszám is mindig 15-20 között mozog, ami azt mutatja, hogy hasznos és népszerű.

A dési közvélemény parancsa: vedd számon egyesületeinket!

Ez, ugyátszik, dési jellegzetesség. Más-hol nem igen találkozik vele az újságíró. Szinte parancsként hat, amikor minde-nütt előjönnek vele, elszámolják, méltat-ják, ismertetik: dolgoznak pedig a ma-gyarság életében az alábbi egyesületek.

DÉS-en nem lehet tudomásul nem venni, hogy van Polgári Dalkör, amely szimfónikus hangversenyeket rendez, van Református Férfiszövetséget, amely ingyen orvosi rendelőt és tanácsadót tart fenn, van Katolikus Oltáregylet, mely-nek ugyancsak neves zenekara dolgozik, van Katolikus Leányklub és Legényegylet s ezek a műkedvelést irányítják s nagy gondot fordítanak az iskolán kívüli nevelésre, van Református Leány-szövetség és Legényegylet (Bethlen Gá-

bor kör), van katolikus Szivgárda és kongregáció stb., stb.

Aztán van Magyar Kaszinó, Polgári Iparoskör és Zsidó Kaszinó. A Zsidó Kaszinó új intézmény. Akkor vált ki a Magyar Kaszinóból, amikor az erdélyi saj-tonak született antiszemita terméke is, a Kaszinó vezetősége pedig ragaszkodott ahhoz a régi elvhez, hogy minden lapot egyformán járart, hogy minden igényt egyformán kiszolgáljon. A zsidók erre kivonultak és új kaszinót alapítottak. Aztán van még három temetkezési egyesülete is DÉS-nek...

DÉS-nek ez is van: ritmikus és gyógytorna-szabadiskola

Bizonyíték emellett, hogy DÉS ma-gyarsága nem maradi, hanem haladni

A dési „nagyvezérkar”

A dési lendületbejött életnek könnyen kinyomozható, gyakran látható és hall-ható irányítói vannak. Ez a bizonyos dé-si „nagyvezérkar”, amelyhez minden megmozdulás, vagy kezdeményezés szá-lai visszavezethető, mert ha nem is ők indították éppen utnak, tudtukkal és be-leegyezésükkel, sőt támogatásukkal in-dult.

1. Bene Ferenc dr. ügyvéd. Ő az „el-nökök elnöke”. Református egyházkerületi főgondnok, a református kórház keblj tanácsának elnöke, az Iparoskör elnöke, a Polgári Dalkör elnöke, a Ma-gyar Párt elnöke, stb. Ő a városi „tekin-tély”, akinek a nevével el lehet indulni. Mindenütt ott van, mindenben résztvesz s az előadói asztalnál éppen úgy megáll-já a helyét, mint vidám társaságokban. Igazi vezéregyéniség.

2. Kovács László református esperes. Ő a lelki és szellemi élet irányítója, az if-juság megértője és lelkes barátja. Az if-jusági és egyházi egyesületek szálait ő tartja a kezében. Ő a dési szervezés nagy mestere is. Mindössze az egyházközség gazdasági ügyeinek a szervezésénél van-nak nagy nehézségei, de a dési reformátusok tudják, hogy amit ő tart a kezé-ben, annak sikerülnie kell.

3. Parádi Ferenc dr. nyugalmazott kórházigazgató. Neki sikerült egy elnök-séget elhódítania Bene Ferencről. A Re-formátus Férfiszövetség az ő elnöklésére hallgat. Egyébként a dési tudományos élet irányítója. Egyesíti magában a két első legkiválóbb tulajdonságát, ameny-niben szervező erő is és nagyszerű elő-adó is.

4. Szopos Sándor festőművész, a dési

művészeti szabadiskola vezetője. Ő tart-já kezében a képzőművészettel összefü-gő kérdéseket. Ötletes, találékony. A dé-siek nem felejtik el jelzőként a neve mellé biggyeszteni: „a székegy.” Szopos Sándor nyomán a désiak előtt min-den székegy ötletes és találékony. Most új gondolata van. Össze akarja szedni a népművészeti formákat, az ősi varrási és himzési mintákat, hogy aztán a falusi úkolák kézimunka-tanítói könnyen jut-hassanak igazi és szép mintákhoz. Azt is szeretné, ha a teológiákon néprajzi és népművészeti muzeumokat állítanának fel, hadd ismerkedjenek meg azok a papnövendékek már előre a nép igazi értékeivel...

5. Csiki Endre, az Oltáregylet karmes-tere, a zenei élet irányítója. Nagyon sze-reény egyéniség, aki nem tud tehetségé-hez mérten érvényesülni, éppen a sze-reynysége miatt. Zeneszerző is. Operái és szimfóniái vannak készen. Csak a mu-zsikának él s éppen ezért híre-neve nem terjed eléggé túl a város határain. A vá-rost maga azonban tudja, hogy Csiki En-dre neki nagy érték.

6. Knizsek Károly, a villamosművek igazgatója. A többiek a társadalmi szellemi életben vezérkednek, ő a test kultuszának irányítója. Elnöke az Erdé-lyi Kárpát Egyesületnek. A sportot, a turisztikát az egészséges és hasznos szó-rakozás eszközeit műveli és gyökeresíti DÉS-en. Lelkes és fáradhatatlan s az „ifjú DÉS”, amely szinte-szinte „kollek-tíven” vonul ki nagy si-kirándulásokra, ragaszkodó szeretettel néz fel rá.

A felelős író

Irtá: Földes Sándor

A felelősségérzet hiánya még sohasem termelt ki kulturértékeket, a gyávaság még kevésbé. Áll ez az íróinkra is. Rengeteg hivatlan közt egy marok erős tehetség, de ezek meg — kevés kivétellel — a tehetségük dezertörjei:

nem mernek, nem akarnak úgy írni, mint ahogy azt kétségkívül jelenlévő tehetségük lehetővé tenné. És nem mernek és nem akarnak sokszor még érdeklődést tanúsítani sem a szélesebb távlati és mélyebb problémák iránt, mert „szolid” helyi nagyságnak lenni kevesebb erőfajtszával jár, bár a lehetőség némelyiknél megvan nagyobbra is.

Csak egy lehetőség létezik: ut és vezér együtt egy elembe, minden kultura és életépítés alapanyagában, amelynek az írás szól és amelyben győzelmet keres, — magában a tömegben. Az írásművészet talajos gyökereit kell elsősorban megerősíteni, hogy termő lombok zughassák a magyar kultura egészséges igényét: nincs más út, mint vissza a tömeghez és előre a tömeggel és nincs más vezér, mint a tömeg örökkévaló vitalitásából áradó igazságakarát. A művész, a költő — bármit is állítsanak az elefántcsonttoronyaikban didergő esztétikusok — a felszabadulás hirdetője. Ha nem az, akkor nem művész, csupán a céltalan vergődés ábráit rajzolja cégérnek élete fölé, mint a rab bilincseire az agyatörő unalom cikornyait.

Az új magyarság szövívőinek a kulturális gyógyulás regeneratív akaratával abban az aktív szeretetben kell találkozniuk, amelynek évszázados kereszthordozója a kinpáras tömeg. Mert minden esztétikai (tehát külső) szabályon felül áll az a belső törvény, hogy csupán az író életén kívül is következetesen megharcolt hit ad jogot a hit művészi formában való hirdetésére. Az ember teszi az író. Akik pedig a „politikamentes” irodalmat propagálják, azok azt kívánják, hogy az ő politikájukhoz alkalmazkodjanak: a gyávaság politikájához. Mozdulni kell, mert az életet csak mozgás bizonyítja, de mert a magyar irodalom léte vagy nemléte ennek a mozgásnak az irányától is függ, megszólal a kigyóbüvülő furulya: csak semleges, nem mozdulni semerre sem. Kardot kell rántani és verekedni a magyarság kulturális gyógyulásáért, de a maguk ócska fringiját már nem merik kihuzni, mert tudják csorbasága csődjét, az új pallós életgerjesztő villogásától pedig félnek, mert ez a csodahirdetés: a régi csodák temetődala s így nem ok nélkül szeretnék ennek is életet venni. Fehát: homokba a fejekkel, hátha elzúg a számum.

A harc azonban náluk nélkül is folyik tovább. És majd egyszer megint seregestül fognak előállni a „politikamentesek”, a „semlegesek” és kipirosodott arccal sutogni, makogni, bömbölni: én már régen hozzátok tartozom, csak éppen sohasem mondtam. Csak éppen nem kimondani, ki vagy: ez a legihányabb bűn. Mert éppen ez a becsületes munka előfeltétele: fel kell sorakoztatni, ki kell mondani, láttatni kell: ki vagy és mit akarsz? A műalkotás nem álarcosból, hanem exhibicionizmus. Lemeztelenülés: az alkotó karakterisztikumának, életképének süritett kivételése és mítsem ér a mű, ha alkotója személyére vonatkozólag holtbizonyos következtetéseket levonni belőle nem lehet, ha a holt betűk mögött nem látszik a véres hus: az alkotó. Becsületes művész inkább levágtatná a kezét, mintsem „művészi” céllal egy sort is leírjon, melyből embervajudással, világképpé táglult „politika” kiérezhető ne volna. Az irodalom függvény és bizony olyan egészen „közönséges” dologok függvénye, mint például a kenyér, szén, tudóvész, luesz, földéhség, munkanélküliség stb. Nincsenek „magasabb” nézőpontok. Csak az a hely lehet a kilátó, ahol az emberszerűen állunk koordinálva (és legtöbbször determinálva is) a tömeg vágyai, szenvedései, akarásai által. Nincs lehetőség a bőrünk-ből kibujni és valahol a felhők fölött bérelni olympuszi hónaposzobát.

A probléma maga lent van és ennyi az egész: emberek élni akarnak. És erre csak egy „igen” és csak egy „nem” létezik. Kettő között választani könnyű, de a gyávaság megteremtette azt a paradoxont, hogy a választás kettő között a legnehezebb. Mert ez az állásfoglalás egész életre szól, kövér talakat és dicsőséget rug fel,

Tatarescu az új miniszterelnök

Csütörtökön már le is teszi az esküt a megújított liberális kormány

Szinaja, január 4.

Antonescu Victor igazságügyminiszter és Bratianu Dinu pénzügyminiszter után az uralkodó szerdán délután egy-negyed 6 órakor Anghelescu dr. miniszterelnököt fogadta kihallgatáson. Az audiencián Anghelescu miniszterelnök benyújtotta lemondását, amit a király elfogadott.

Alig távozott a lemondott miniszterelnök a kastélyból, újból Tatarescu ipar- és kereskedelmi minisztert hívják kihallgatásra. Az uralkodó ezúttal formálisan megbízta Tatarescut a kormányalakítással s nyomban ki is nevezte miniszterelnökké. Tatarescu miniszterelnök fél 6 órakor le is tette az esküt a király előtt.

Rögtön Tatarescu e második kihallgatása és megbízása után az uralkodó aláírta a kinevezéséről szóló dekrétumot is. Tatarescu miniszterelnök még az éjszaka folyamán megalakította kormányát, amely beavatottak szerint nagyrészt a liberális párt fiatalabb gárdájából tevődik össze. A kormánylista lapunk zártaig még nem készült ugyan el, de az új kormány tagjai már csütörtökön délelőtt Szinajába utaznak, hogy szintén letegyék az esküt.

Bratianu Dinu pénzügyminiszter és Anghelescu dr. közoktatásügyi miniszter még este 6 órakor elhagyták Szinaját, hogy megkezdjék Bukarestben a tanácskozásokat. Tatarescu miniszterelnök később tért vissza a fővárosba.

Legújabb jelentések a külpolitika frontjáról

Miről tárgyal Simon és Mussolini?

Róma, január 4.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint nemcsak az olasz és az angol, de az egész világ sajtója nagy jelentőséget tulajdonít Sir Simon és Mussolini tanácskozásainak. A Reuter-ügynökség egyébként azt jelenti, hogy a tárgyalások során behatóan megbeszéljük a dunai államoknak összeműködési tervét is. Ezalkalommal az a tervzet lesz a tárgyalás alapja, amelyet Mussolini még a nyár folyamán Genfben terjesztett elő és amely elsősorban Ausztria és Magyarország szorosabb összeműködésére vonatkozik.

Más forrásból származó jelentések szerint arról is behatóan tanácskoznak a politikusok, hogy Ausztria miképpen védje meg és biztosítsa a maga teljes függetlenségét.

MIERT NEM FOGADHATTA EL PÁRIS ANGLIA MÓDOSÍTÓ INDITVÁNYÁT?

A nemzetközi diplomáciának Párisban tartott közös értekezlete, — mint újabb jelentéseink mutatják, — valóban nagyon súlyosan érinti a francia kormányt. Ennek az a jele, hogy a

francia kormány most, háromszor huszonnégy óra után is, kötelességének tartja, hogy az értekezlet lefolyását „hivatalosan” is ismertesse. A francia kormány azt állítja ebben az utólagos magyarázatban, hogy az értekezletet szombaton délután tartotta meg és akkor ismertette a francia emlékiratot Anglia, Olaszország, Belgium és a kisantant államainak képviselőivel. Ezzel szemben az emlékiratot magát már szombaton reggel átadta Berlinben Francois Poncet a német külügyminisztériumnak.

Az angol kifogásokat azért nem tudta a francia kormány honoálni, mert hiszen maga az emlékirat az értekezlet pillanatában már a német külügyminiszter kezében volt. Egyébként is, — így hangsúlyozza ki a hivatalos ismertetés, — az emlékiratban nincs semmi bántó, mert hiszen

Páris a további tárgyalások lehetőségeit nyitva hagyta és az emlékiratban magában csak azt hangsúlyozta ki, hogy Németországnak nem az újra való felfegyverkezést, hanem a leszerelést kellene megszorgalmaznia.

Közben megindulnak a francia-német kereskedelmi tárgyalások

Közben a német-francia kereskedelmi tárgyalások ismét megindultak. Mint ismeretes, néhány héttel ezelőtt a két állam idevonatkozó tárgyalásait megkezdte, de különböző politikai feltételeket kellett várni és így a további tárgyalásokat megszakították.

Most, — mint Páris jelenti, — „alkalmasnak látszik az idő arra”, hogy ezeket a tárgyalásokat a két állam felvegye.

Igy mondják és ha így mondják, el kell hinn.

Valóban, most a legalkalmasabb az idő arra, hogy Németország és Franciaország kereskedelmi szerződést kössenek.

Daladier ki akar válni a francia kormányból

Lapzártakor vett értesüléseink szerint a francia kormányban komoly válság tünetek vannak. Daladier hadügyminiszter ellentétbe került minisztertársával és a legkomolyabban foglalkozik a gondolattal, hogy kilép a kabinettből. A vita magja az, hogy Daladier szorosan és gerincesen ragaszkodik eredeti felfogásához, amely szerint a franciáknak a németekkel közvetlenül kellene tárgyalni, míg ezzel szemben a Chautemps kormány többi miniszterei azon az állásponton vannak, hogy a közvetlen tárgya-

lás Franciaországra csak káros lehet.

Daladier egyelőre nem mond le, bevért a német válaszcímeket, de amennyiben a jegyzék hangjából azt látná, hogy az ő álláspontja oldalán állott a helyes megérzés és a pártatlan igazság, le fog mondani.

Vasgárdista letartóztatások Nagyváradon

Nagyvárad, január 4.

Nagyváradon feltűnést keltett, hogy szerdán a délutáni órákban letartóztatták Coita Nicolaet, a Vasgárda nagyváradi csoportjának vezetőjét s még nagyobb feltűnést keltett az, hogy a Gajduleum egyik tanárát és egy volt városi tisztviselőt is őrizetbe vettek. Ezeknek nevét a rendőrség nem hozta nyilvánosságra.

Ugyanekkor Biharpuspökből a csendőrség a nagyváradi ügyészségre kísérte Nyulás Sándor, Nyulás Ferenc, Todos Sándor, Rosu György, Csaresz József és Kiss József vasgárdistákat, akik a parlamenti választások alkalmával mind szerepeltek a Vasgárda jelölőlistáján. Az

vészkezdés. Munka az bizony, közönséges, piszkotérítő, ökölszorító, vértajgó, izadtságos, de — építő munka. A toll nem kiváltság jelvénye, de munkaszerszám, mint a kalapács, az írás hites cél és nem terméketlen játék. Aki verset, drámát, regényt ír, — a versen, drámán, regényen túl és általa még más létrehozását is kell akarnia. Valami élő „ettet” etikusat és világfogalot. A dolgozó ember mellett, aki évszázados áldozattal harcol etikájának érvényesítéséért, csak az etikus, a felelős író állhat meg egyenrangú társ gyanánt. Azon a bornirtságon, hogy a művész fölötté áll a tömegnek, már régen túl

ügyészség a Biharpuspökből behozott hat vasgárdistát letartóztatta.

Annak ellenére, hogy Nagyváradon és Bihar megyében a hatóságok megindították a hajszát a Vasgárda tagjai után, Gheorghe Petre, a Vasgárda nagyváradi listavezetője még mindig szabadságon van.

Legújabb

MEGHALT FALKENHAYN TÁBORNOK

Szerdán reggel 80 éves korában Berlinben elhunyt Falkenhayn tábornok, aki a világháború alatt, 1916—17-ben, az Erdélyben és Romániában operált német csapatok főparancsnoka volt. Egyike volt a világháború híres hadvezéreinek.

SZENZÁCIÓS FORDULAT A SZOMBATHELYI GYILKOSSÁG UGYÉBEN

A napokban beszámoltunk róla, hogy Szombathely mellett Locsmand községben Rosner Julia 27 éves leány meggyilkolta és bestialis módon feldarabolta vétélytársnőjét, a 16 éves Reidl Szidóniát. A csendőrség tovább nyomozott az ügyben és most megállapította, hogy az elvetemült leány nem egyedül követte el a gyilkosságot, hanem apjával együtt, aki azonban női ruhába öltözve, leánya segítségével csalta ki az áldozatot a falu határába. A leány részletes vallomást tett a gyilkosság lefolyásáról. Elmondta, hogy apja tízenhárom baltacsapást tett az áldozta fejére, majd ő is a vértől megrészegülve, rávetette magát és a ruhájába rejtett dísznőző késsel szurkálta, hogy biztos legyen a halálában. A bűnrészes apát a csendőrök letartóztatták, a falu népe azonban agyon akarta verni s a csendőrök alig bírták megmenteni az igazságszolgáltatás számára. Az apa különben tagad és bolondnak nevezi leányát.

BOGNAR ISTVÁNNÉ,

az alagi borzalmas gyilkosság tettese, ujabban tagad. Visszavonta a csendőrségen, az ügyészségen, sőt tegnap a vizsgálóbíró előtt tett vallomását s most már tagadja, hogy ő ölte meg férjét. Hosszu és bonyodalmas történetet ad elő, amellyel ki akarja magyarázni, hogy férje fegyvere dulakodás közben sült el. Mikor ő látta, hogy meghalt, félt, hogy őt tartják majd a gyilkosnak és rettegésében akarta eltüntetni a holttestet. A vizsgálóbíró azonban fenntartotta a vádat és kihirdette előtte a további előzetes letartóztatást elrendelő végzést.

vagyunk.

Minden foglalkozásbeli csak egyetlen nívót érhet el: a progresszív, szolidáris, cselekvő emberét. Az író fokozottan köteles erre törekedni. A regényen, versen, drámán túl is ezt akarni, csak megváltoztatni, csak teremteni akarni, de ezt az egyetlen „művészi” akaratot szembeállítással, leleplezéssel, hirdetéssel is termékeny kell tenni. Csak ennyi? Csak ennyi az — elég. A többi: a lényegleplező, bohócos kulisszákat és mindent, ami az igazság higitása, a csufkópú esztétikusok bogárgyűjteményei részére engedjük át.

SPORT

Csernoviczi jégkorongütők Csikszeredán

Első nap a csikiak, a második mérkőzésen Csernovicz győzött

Csikszereda, január 4

Vasárnap és újév napján a csikszeredai CSC jégkorongütői a csernoviczi Dragos-Voda csapatát látták vendégül. A csapatok két mérkőzést bonyolítottak le. Vasárnap kedvezőtlen jégviszonyok között indult a játék. Csikszereda diktálta a tempót. Az egyetlen gólt Vákár révén, a második harmad 10-ik percében érte el. Fokozott tempó dacára is a végeredmény 1:0 marad a CSC javára.

Újév napján egészen jó jégviszonyok között indult a játék. Egyetlen, de egyben pótolhatatlan hiba az, hogy Dóczy, a CSC kapusa, szilveszteri mulatozás következtében használhatatlan állapotba került. A kapuba Sprenc állt be, aki eddig mérkőzésen nem szerepelt. A CSC-re nézve lesújtó eredmény igazolja a gyakori kapus hiányát.

A bíró kezdő füttyére erős tempóval indul a játék. A CSC egymásután vezet a szebbnél-szebb támadásokat, de eredménytelenül. A Dragos-Voda kapusa mindenütt véd. Az első harmad a csernoviczi kapu előtt játszódik le, eredmény: 0:0.

A második harmadban ismét Csikszereda uralkodik a mezőny. Veszedelemesebbnél-veszedelemesebb helyzeteket teremtenek a székelői csapatok a csernoviczi kapu előtt, de a védelem kitűnően dolgozik és a kapus minden pillanatban helyén van. A korongot nem lehet hálóból juttatni. Egyik nagy kavargásnál a Dragos-Voda centeréhez kerül a korong, aki irtóztató tempóban viszi az ellenfél kapuja felé. A CSC bekkjei és kapusa nincsenek a helyükön és a korong a teljesen védtelen

kapuba hull.

Vehemens támadásokba fog a CSC. Két percen belül egyenlitenek. Eredmény: 1:1.

A harmadik harmad is erőteljes tempóval kezdődik. A CSC támad. A korongot oly gyorsan viszik a játékosok, hogy alig lehet szemmel kísérni. Vákár és Czaka suttjai egymásután zúdulnak az ellenfél kapujára, de Csernovicz kitűnően dolgozó kapusa fogja azokat.

Ujabb kavargásnál Csernovichoz kerül a korong, amit gyönyörű összjátékkal visznek a kapu felé. A csikiak gyakorlatlan kapusa idegességében három méterre kifut a kapuból, alkalmat adva arra, hogy a hálóból kaparhassák a korongot. A csikiak fel sem ocsudhattak meglepetésükből, mire újabb kavargás támad kapujuk előtt, melynek során saját kapusuk lábba a kaput jelző vonalon belül tolja a korongot.

A sorozatos balszerencséken elkéseregett CSC irtóztató tempót dikál. Csernovicz azonban tartani akarja a nem várt eredményt és minden embere a helyén van. A bíró zárófüttyekor az eredmény igen lesújtó a csikiakra nézve: 3:1 a Dragos-Voda javára.

Sportszempontból feltétlenül leszögezendő, hogy az eredmény egyáltalán nem tükrözi vissza a két csapat közötti erőviszonyokat. Nem, mert az egész mérkőzés során a CSC volt nagy fölényben. Tisztán gyakorlatlan kapusának köszönhető a vereség.

Január hatodikán és hetedikén a kolozsvári Univerzitatea jégkorongütői vendégszerepelnek Csikszeredán.

Újévi turaeredmények

A turázó magyar csapatok az újévi jórészt győzelmeikkel kezdtek.

ALGIR: Újpest—Austria (Bécs) 2:1 (1:0). Az Újpest erős küzdelemben tudott csak győzni az ugyancsak Afrikában turázó osztrák csapat felett.

SIRAKUZA: Budai „11”—A. S. Sirakuza 2:2 (1:0).

BREST: Kispeszt—Stade U. C. Nantaise 4:0 (3:0).

BREST: Brest válogatottja—Kispeszt 5:1 (0:1). Tegnap Brest válogatottja „visz-

szafizett” a Kispesztnek az újévi győzelemért.

CHERBOURG: Crisana (Nagyvárad)—Stella 7:0. Góllövők: Válcov (4), Barátky, Muresan és Cionca 1—1.

Sport hírek

Brunet kisasszony, a műkorcsolyázás világbajnoknője, berni jelentés szerint egy sikirándulás alkalmával szakadékba zuhant és nagyon súlyos sérüléseket szenvedett.

A cseh szövetség január 28-tól február 4-ig Banska Bystricában nemzetközi si-

versenyt rendez, jégkorongütő és műkorcsolyázó számokkal egybekötve.

A prágai Spárta jégkorongütő csapata január 13 és 14-én, a budapesti BKE pedig január 21 és 22-én Bukarestben vendégszerepel.

Peter Farmer neves skót labdarúgó edzővel tárgyal a román szövetség egy megbízottja Párisban, Valószínű, hogy Peter Farmer március 15-re beállít Bukarestbe válogatott edzőnek.

Páralan futballeseményt készítenek elő a szövetségi körök. A nyár elejére le akarják kötni Bukarestbe Argentína vagy Brazília válogatottját, A félelmetes hírű délamerikai csapatok a világban ilyenformán remélhető, hogy a merész terv meg is valósul.

Német—magyar válogatott labdarúgó-mérkőzés lesz január 14-én Frankfurtban.

Orsi, a világhírű olasz válogatott a legutóbbi Juventus—Lazio mérkőzésen szenvedett súlyos sérülések miatt legálább fél évre harcképtelenné vált.

Szerkesztői üzenetek

Keresztény M. Ne haragudjék, hogy beküldött irását nem közölhetjük. De nem napilapba való.

Kályha. Brassóban is van. Cimekkel azonban e rovatban nem szolgálhatunk. Szíveskedjék kérésre megismétlésével válaszborítékos levelet küldeni.

B. L., Nagykaroly. Ezt a nyomorúságos 1933. évet nem ilyen szelidhangu nekrológgal kellett volna átadni a mulandóságnak!

Aranyhurok, Tavasz ének, stb. Nem tehetetlenek írók, de még primitívek. A modern verselési technikától még sokat kell tanulnia.

Kalászlődözök. A kalász szemével való példázat jó ötlet, de az írásban nem oldotta meg az ötletét. A tendencia talán azért nem csendül ki elég tisztán és hangosan, mert a novella indokolatlanul terjengős és nem egy helyen ismétlésekbe bocsátkozik. Ha az írás első háromnegyede a paraszt anyagi nyomorúságát festette volna reális színekkel és szabatos aláhuzásokkal és az utolsó negyedben felfokozza a kalász buzaszemeinek alegóriájával, közölhető lett volna. — Fel a fejjel, csüggedt emberek. Ez a szabad vers még prózának sem elég sikerült. Technikájától el is tekintve, mondanivalójában sem hoz rendkívül. Sokszor sokkal jobban megírták már e témát. — Bányakatasztrófa. Legutóbbi üzenetünkben írott véleményünket ez az írás csak még jobban megerősíti. Ismét sok a sallang, a szó, a kép, a fordulat, — lényeges mondanivaló nélkül. — Ketten beszélgetnek. Sok értékes és finom

Keresünk használt, automatikus fűreszközörlőgépet,

gatter- és körfűreszlapok egyenes csiszolására. Csak kifogástalanul működő, modern gép ajánlható típus, gyártási év. ár és megtekintési hely megjelölésével. „Fűreszközörlőgép” jelige alatt a kiadó hivatalba.

meglátás van ebben a novellában, de sok felesleges részlet is. Voltaképpen az utcaleány és az urileány beszélgetéséért írta meg a novellát és ehhez a maghoz viszonyítva, az előző indokolatlanul terjengős. Az egész hajdoki jelenet és az utcai inzultus két-három erős és érzékeltető mondatra kellett volna megérni. A párbeszéd is tisztázatra szorult. — A papa alszik. Nem érdektelen, de nem is elég érdekes. — Csak az erdélyi városokról és egészen különleges jellegű vidékekről közlünk összefoglaló jelentéseket és így az Ö. ajánlatát ebben a formában, sajnálatunkra, elfogadni nem tudjuk. — Egy generáció neve. Egy kicsit későn került átolvasásra a. Ön kis írása és így már aktualitását veszítette. Témakört nem tudunk megszabni. Mindenki nek megvan a maga különleges témaköre és jobb is, ha senkinek nem írjuk elő, miről írjon. Arról írjon, ami „fekszik”. Írását mindenki szívesen látjuk. — Karácsonyi vers. Téli. Az első verse már aktualitását veszítette, a másik a Tél, meleg hangulatú, de nem elég mély és nem is ad jelentősebb gondolatokat, bármelyik vers kifogástalan. — Új honfoglaló, stb. A négy vers közül egyet lekölzünk. A másik három is értékes gondolat, de nem tiszta a kifejezőmódja. Mellébeszél. Vagy nem meri ki mondani érzeit és gondolatait, vagy azol még Önben sem elég tisztán kiértékelte.

Primăria Municipiului Brasov

No. 28732—1933.
Serv. technic.

HIRDETMEY

Ezennel az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a községi adók és illetékek vonatkozó szabályrendelet értelmében, melyet Brassó törvényhatósági város tanácsa a helyi pénzügyek szervezésére vonatkozó törvény alapján (kihirdetve Monitorul Oficial 88. számában 1933. április 14-én), életbeléptetett, valamint vármegyei hivatalos lapban (melléklet 19. számhoz) 1933. október 1-étől közzétett jegyzék alapján mindazon személyeknek a polgármesteri hivatal kimutatásából való felvételéért, akik jogosultak tervrajzokat készíteni és bármiféle építési munkálatokat a város területén végezni egy 500 lejes évi taxa lett megállapítva. A fent nevezett jegyzék összeállítása céljából mindazok, akik ezen kimutatásból való felvételüket kívánják, a városi mérnöki hivatal építészeti, illetőleg vízvezetési és csatornázási ügyosztályánál jelelkezzenek a szükséges okmányokkal és pedig: Építésszek, az építésszek testületének tagjai, vállalkozók, mérnökök, építésszek, építőmesterek, vizsgázott ácsmesterek, kisebb kőművesek és ácsmesterek, szerelők és vízvezetési és csatornázási munkálatok részére.

A jövőben mindazoknak, akik az említett jegyzékbe nincsenek bevezetve és akik nem igazolják, hogy az évi 500 lejes illetéket befizették, nem lesz többé joguk tervrajzokat készíteni és aláírni valamint építőmunkálatokat vagy építéssel összefüggő munkálatokat végezni.

Brassó, 1933. december 18.
Primar delegat: Secretar General
Dr. A. Polony mp. Dr. Popovici mp.
Seful Serviciului:
Ing. sef: A. Socol mp.

ELISMERTEN

a legjobb román szótár a Dr. DAVID G'ORGY féle nagy

KÉZI SZÓTÁR

Részenként több mint 24 ezer címszót tartalmaz. Román Magyar rész fűzve 60. — II Magyar-Román rész fűzve 60. — a két rész együtt kötve egész vázson kötésben 150. — lej; diszes félbörköttetésben 240. — lej

LILIPUT ZSEBSZÓTÁR

2 rész ára 60. — lej

Kapható minden könyvkereskedésben. Kiadta a BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei. vastag betűből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25%o engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Keresek 720—800 cseplőgaranturát és nyolcas könnyű motort. Bertók Géza, Gănești, Târnava Mică. 138

Komplett gőzmosóda-berendezés eladó. Mandula, Cluj, Baritju 4. 148

Forgalmas helyen bevezetett útlet, áruval együtt átadó. Cim 158. szám alatt a brassói kiadóban.

Állást nyer

Detazsálónőt és perfekt ruhafestő-vegyszerítő segédet munkavezetőnek felvesz Unió, Cluj, Bucovina 52. 147

Házasság

Igen jómódu, fiatal, csinosnak mondott szőke leány, ezután keresi életpárját. Leveleket „Nyugodt otthon” jelíge a kiadóhivatal továbbítja.

A HAZICUKRASZAI KÉZIKÖNYVE, Krbekné kitűnő munkája alapján a legegyszerűbb és a legkülönlegesebb téstáktat mindenki házálag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel. Ára félvászon kötésben 40 lej.

BIRI NÉNI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára kötve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

Leirhatatlan mély fájdalommal tudatjuk, hogy a mindnyájunk által nagyon szeretett jó édesapa, nagypapa, após, sógor és rokon

AMBRUS ANTAL

fényképész

életének 65-ik évében f. hó 3-án reggel váratlanul elhunyt. Drága halottunk hült tetemét f. hó 5-én d. u. 3 órakor fogjuk a gyászháztól Hosszu-u. 16 sz. alól a postaréti rom. kath. temetőben lévő családi sírboltba örök nyugalomra helyezni.

Lelkiüdvéért az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 8-án reggel 1/2 8 órakor lesz az egék Urának bemutatva.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

Brassó, 1934. január 3.

A gyászoló család.